

<Onderzoeksrapport>

Gegevensverwerking gemeente Nijmegen bij toeleiding naar hulp

Wordt bij het gebruik van de
zelfredzaamheidsmatrix
voldaan aan het
noodzakelijkheidsvereiste

Inhoudsopgave

1. Inleiding
 - 1.1 Sociaal domein
 - 1.2 Zelfredzaamheidsmatrix
 - 1.3 Het onderzoek
2. Wettelijk kader
 - 2.1 Verantwoordelijke
 - 2.2 Uitzonderingen op het verbod op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens en grondslag
 - 2.3 Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015)
 - 2.4 Jeugdwet
 - 2.5 Het noodzakelijkheidsvereiste
 - 2.6 Doelbinding (artikel 7 Wbp)
 - 2.7 Bovenmatig (11, eerste lid, Wbp)
 - 2.8 Zorgplicht (Artikel 15 Wbp)
3. Voorlopige bevindingen
 - 3.1 Algemeen
 - 3.1.2 Gebruik van de ZRM
 - 3.1.3 WIZ-portaal
 - 3.1.4 Verantwoordelijke voor gegevensverwerking
 - 3.2 Uitwerking gebruik ZRM in beleidsstukken en werkinstructies
 - 3.3 Noodzaak Registreren (alle) leefdomeinen ZRM
 - 3.4 Noodzaak Registreren scores ZRM
 - 3.5 Opnemen externe documenten in Wiz-portaal
4. Conclusie

Samenvatting

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft bij twee gemeenten onderzocht of het college van burgemeester en wethouders bij het gebruik van de zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) voor de toeleiding naar zorg door de sociale wijkteams aan het noodzakelijkheidsvereiste voldoet. Daarbij heeft de AP ook bekeken of is voldaan aan de zorgplicht op grond waarvan het college van burgemeester en wethouders dient te waarborgen dat professionals voldoende zijn geëquipeerd om de beoordeling van de noodzaak van het verwerken van gegevens voor de toeleiding naar zorg te kunnen maken.

In het wettelijke kader is invulling gegeven aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit zoals die gelden voor de toeleiding naar zorg door de sociale wijkteams en aan de wijze waarop invulling dient te worden gegeven aan de zorgplicht van het college van burgemeester en wethouders.

Uit onderzoek is – kort samengevat – naar voren gekomen dat de gemeente Nijmegen (een aangepaste versie van) de ZRM gebruikt als middel om de ondersteuningsbehoefte van de cliënt te bepalen en dat daarbij de verschillende leefdomeinen worden toegelicht en gescoord. Verder is gebleken dat in het WIZ-portaal (het gegevensverwerkingssysteem van de wijkteams) naast de ZRM-gegevens ook losse documenten zijn opgenomen.

De AP is van oordeel dat de verwerking van persoonsgegevens met behulp van de ZRM door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nijmegen niet voldoet aan de artikelen 7 en 11, eerste lid, van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Verder is een deel van de (bijzondere) persoonsgegevens die worden verwerkt niet noodzakelijk voor het doel van de toeleiding naar zorg. Daarmee handelt de gemeente Nijmegen in strijd met artikel 16 van de Wbp, artikel 8 van de Wbp en de artikelen 7.4.0 van de Jeugdwet en artikel 5.1.1 van de Wmo 2015. Daarnaast voldoet de gemeente Nijmegen niet aan de zorgplicht van artikel 15 van de Wbp.

1. Inleiding

1.1 Sociaal domein

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten¹ verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), de Jeugdwet en de Participatiewet.

Op grond van de Wmo 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn. De bedoeling van deze wet is om de zelfredzaamheid en participatie van mensen met beperkingen en mensen met chronische psychische of psychosociale problemen te bevorderen. De ondersteuning kan onder meer bestaan uit begeleiding, dagbesteding, tijdelijk ontlasten van de mantelzorger, een plaats in een beschermde woonomgeving voor mensen met een psychische stoornis of opvang in geval van huiselijk geweld. De ondersteuning moet erop gericht zijn dat mensen zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven en kunnen participeren in de samenleving. Iedere gemeente organiseert de toegang tot ondersteuning op zijn eigen manier. Sommige gemeenten kiezen voor een Wmo-loket. Veel gemeenten kiezen voor sociale wijkteams waar mensen terecht kunnen met hun hulpvraag. Wat het wijkteam precies doet, verschilt per gemeente.

De Jeugdwet ziet op jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Deze wet is bedoeld om kinderen gezond en veilig te kunnen laten opgroeien, waardoor zij naar vermogen kunnen participeren in de samenleving. De Jeugdwet moet hieraan bijdragen door de eigen kracht van jongeren en het zorgend en probleemoplossend vermogen van hun gezin en sociale omgeving te versterken. Gemeenten hebben op grond van de Jeugdwet de plicht om jeugdhulp en ondersteuning te bieden aan jongeren met een beperking, stoornis, aandoening of opgroeioproblemen.

De Participatiewet is bedoeld voor mensen die, al dan niet tijdelijk, zijn aangewezen op ondersteuning door gemeenten om in hun bestaan te voorzien (inkomensdeel) en/of aan het werk te komen (werkdeel). De uitvoering van de Participatiewet ondersteunt deze gemeentelijke cliënten bij het vinden en behouden van (regulier) werk. De Participatiewet biedt een integraal kader voor personen die vóór 1 januari 2015 aanspraak konden maken op de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een groot deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong).

De Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet bestrijken tezamen het sociaal domein.² De verwerking van persoonsgegevens in het sociaal domein heeft al geruime tijd de bijzondere aandacht van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Zo heeft de AP verschillende malen gewezen op risico's van bovenmatige dan wel niet noodzakelijke verwerking van persoonsgegevens bij de uitvoering van taken in het sociaal domein.³ Deze risico's zijn er in het bijzonder als taken domeinoverstijgend of integraal worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld als niet vooraf duidelijk is voor welk domein (doel) persoonsgegevens worden verwerkt. Dit

¹ Met gemeenten wordt in dit rapport mede bedoeld het College van Burgemeester en Wethouders van gemeenten.

² Doorgaans worden daar ook onder begrepen de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Wet passend onderwijs.

³ Zie onder meer het advies van 5 maart 2013 over het conceptwetsvoorstel Jeugd (z2013-00048) en het advies van 29 juli 2013 over het conceptwetsvoorstel Wmo 2015 (z2013-00534); De brieven aan de minister van BZK van 29 oktober 2013 en 3 juni 2014 (z2014-00393). De wetgever heeft in reactie op adviezen en brieven van de AP hierover in eerste instantie gekozen voor een 'lerende praktijk' waarbij gemeenten de vrijheid hebben om zelf te bepalen hoe zij de uitvoering van taken in het sociaal domein gaan organiseren om vervolgens te bepalen hoe (en of) zij daarbij aan de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) kunnen voldoen; Beleidsvisie "Zorgvuldig en bewust; Gegevensverwerking en Privacy in een gedecentraliseerd sociaal domein," en begeleidende brief van de minister van BZK, Kamerstukken II, 2013/14, 32 761, nr. 62.

is onder meer het geval bij een “integrale intake” zoals een keukentafelgesprek⁴ waarbij niet vooraf duidelijk is voor welk domein persoonsgegevens van betrokkene worden verzameld. De AP heeft verschillende malen gewezen op het belang dat er een grondslag is voor de verwerking van gegevens in het sociaal domein én dat er niet meer gegevens worden verzameld dan noodzakelijk.⁵

Daarbij heeft de AP over het integraal verwerken van gegevens onder meer opgemerkt *“dat er in de materiewetten geen wettelijke taak is vastgelegd voor gemeenten om de taken op het gebied van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen en gemeentelijke schuldhulpverlening in onderlinge samenhang uit te voeren. De afzonderlijke wetten voorzien dus niet in een wettelijke basis voor een domeinbrede taakuitoefening in het gedecentraliseerde sociale domein.”*⁶ Het (beleids)voornemen daartoe in de memories van toelichting lijkt dan verderstrekkend dan de wetgeving toestaat.

Naar aanleiding van deze passage maakt de gemeente Nijmegen in haar zienswijze van 25 oktober 2017 onder meer de volgende opmerkingen:

“De gemeente Nijmegen vindt de opdracht van de Rijksoverheid helder: de uitvoering van de Wmo 2015 en de Jeugdwet is bij gemeenten neergelegd omdat dit kansen biedt op een effectieve en efficiënte integrale ondersteuning. In zoverre kan de gemeente zich dan ook niet vinden in de uitspraak op pagina 5 van uw voorlopig rapport: “dat er in de materiewetten geen wettelijke taak is vastgelegd voor gemeenten om de taken op het gebied van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen en gemeentelijke schuldhulpverlening in onderlinge samenhang uit te voeren.” De gemeente Nijmegen staat hier principieel anders in en ziet zich hierin bevestigd door de opdracht van de Rijksoverheid. Dat betekent dat de gemeente Nijmegen vanaf het begin van de decentralisaties het eerste contact met een cliënt bewust breed insteekt om een integrale visie op de hulpvraag van de cliënt te krijgen. De zelfredzaamheidsmatrix is een geschikt hulpmiddel voor de professional om te bezien of het gesprek in de volle breedte gevoerd wordt, of dat aspecten over het hoofd zijn gezien.”

De gemeente Nijmegen verwijst daarbij naar verschillende beleidsstukken waarin de wens en nut en noodzaak van integraal werken in het sociaal domein zijn beschreven.⁷

De AP erkent deze beleidsambitie maar wijst er nogmaals op dat deze niet in wetgeving is neergelegd. De AP kan zich overigens goed voorstellen dat integraal werken (en dus ook het integraal verwerken van gegevens) in het sociaal domein in *bepaalde gevallen* wenselijk en noodzakelijk kan zijn. Daarvoor is echter wel nodig dat wordt voorzien in een adequate wettelijke grondslag. Bij gebrek aan een dergelijke grondslag in de materiewetgeving zijn gemeenten dus gebonden aan de algemene uitgangspunten van de Wbp.

In een brief aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) merkt de AP daarover bijvoorbeeld op: *“Enerzijds ontstaat het risico dat gemeenten in het sociaal domein persoonsgegevens verwerken terwijl dat vanwege het ontbreken van een grondslag niet is toegestaan. Anderzijds is niet uitgesloten dat gemeenten geen persoonsgegevens verwerken voor de uitvoering van op zichzelf noodzakelijke en gerechtvaardigd te achten taken in het*

⁴ Met “keukentafelgesprek” wordt het gesprek bedoeld waarin wijkteammedewerkers met aanvragers van een voorziening bespreken aan welke ondersteuning / voorziening op grond van de wetgeving in het sociaal domein behoefte is.

⁵ Zie onder meer: brief van de AP aan de minister van BzK over de voorgenomen decentralisatie van taken in het sociale domein van 31 oktober 2013, het advies van de AP over de privacytoets jeugddomein van 30 oktober 2014, <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/gemeente/sociaal-domein#faq> en AP, de rol van toestemming in het sociaal domein, april 2016.

⁶ Het advies van de AP over de privacytoets jeugddomein van 30 oktober 2014. Daarbij verwees de AP ook naar een opmerking van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie waarin hij aangaf dat voor verruiming van de mogelijkheden voor domeinoverstijgende gegevensuitwisseling een wetswijziging nodig is, Handelingen I 2013/14, 33647/33684, nr. 19, item 5, p. 65.

⁷ Onder meer de Kamerbrief “Samenhang in zorg en ondersteuning”, 4 maart 2014, kenmerk 188415-115983-Z en de MvT op de Wmo 2015, Kamerstukken II, 2013-2014, 33841, nr. 3.

sociaal domein omdat de Wbp daaraan thans in de weg staat. Dergelijke problemen kunnen alleen worden opgelost door de wetgever.”⁸

Ook in de Privacy Impact Assessment die de minister van Bzk heeft laten uitvoeren naar de verwerking van persoonsgegevens bij de uitvoering van taken in het sociaal domein (pia 3D) is ingegaan op het integraal werken in het sociaal domein. Daarbij wordt onder meer als risico benoemd: *“Een medewerker gaat vanuit een integrale visie breder gegevens gebruiken (bijvoorbeeld inzien of vastleggen) dan in een concreet geval noodzakelijk is gezien de ondersteuningsvraag van de burger en de aard van de problematiek”*.⁹

In de pia 3D wordt verder ten aanzien van het gebruik van de ZRM voor een keukentafelgesprek opgemerkt:

“Deze benadering draagt een groot risico in zich dat er bovenmatig en buitenproportioneel persoonsgegevens worden vastgelegd, omdat de afweging ten aanzien van noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit minimaal is. De gegevensverwerking is niet toegespitst op een concrete hulpvraag, maar vloeit voort uit een voorgestane meer algemene werkwijze. Er worden in die zin persoonsgegevens a priori verwerkt die mogelijk niet relevant en noodzakelijk zijn voor de problematiek en het risico is groot dat veel persoonsgegevens terecht komen in gemeentelijke systemen. De gegevens worden dan niet zozeer vastgelegd omdat ze uiteindelijk noodzakelijk zijn voor de concrete hulpvraag, maar omdat ze in het kader van de voorgestane werkwijze nu eenmaal verzameld zijn.”¹⁰

Op basis van onderzoek bij de 41 grootste gemeenten in Nederland – waaronder de gemeente Nijmegen – heeft de AP in april 2016 geconcludeerd dat gemeenten géén duidelijk overzicht hebben van voor welke doelen en op basis van welke grondslagen, welke persoonsgegevens in het sociaal domein mogen worden verwerkt. De AP heeft naar aanleiding daarvan een overkoepelend rapport gepubliceerd waarin het juridisch kader voor de verwerking van persoonsgegevens in het sociaal domein is uitgewerkt. Hierbij is ook ingegaan op het noodzakelijkheidsvereiste. Tevens bevat dit rapport concrete handreikingen en aanbevelingen voor gemeenten voor de verwerking van persoonsgegevens in het sociaal domein.¹¹ Deze handreikingen hadden onder meer ten doel gemeenten in staat te stellen werkinstructies te maken ter ondersteuning van de professionals die namens de gemeente persoonsgegevens in het sociaal domein verwerken.

1.2 Zelfredzaamheidsmatrix

De zogenaamde zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) is een instrument waarmee wordt gemeten hoe “zelfredzaam” mensen zijn. Er zijn wijkteams in het sociaal domein die de ZRM als hulpmiddel gebruiken bij de intake om de zorgvraag ofwel de ondersteuningsbehoefte van de burger te inventariseren. De ZRM wordt dan – veelal tijdens een keukentafelgesprek - als leidraad gebruikt. Op basis van de uitkomsten van de ZRM wordt bepaald welke voorziening(en)/ hulpverlening aan betrokkene moeten worden verstrekt.

De ZRM ziet op een groot aantal domeinen waarbij wordt gekeken naar “persoonskenmerken zoals vaardigheden, persoonlijkheid en motivatie en omgevingskenmerken zoals cultuur, economie en infrastructuur, die een persoon in meer of mindere mate in staat stellen om (zelf) in basale levensbehoeften te voorzien.” Op deze domeinen wordt een score gegeven van 1 tot en met 5 (helemaal niet zelfredzaam tot en met volledig zelfredzaam). Aan de hand van de ZRM kan een breed beeld van het

⁸ Brief naar aanleiding van rapport over de rol van toestemming in het sociaal domein aan de minister van BZK van 18 april 2016, z2015-00280.

⁹ Privacy Impact Assessment Gemeentelijke 3D informatiehuishouding, Kamerstukken II 2014-2015, 32 761, nr. 76, p. 21.

¹⁰ Privacy Impact Assessment Gemeentelijke 3D informatiehuishouding, Kamerstukken II 2014-2015, 32 761, nr. 76, p.28.

¹¹ AP, de rol van toestemming in het sociaal domein, april 2016.

persoonlijk leven van betrokkenen worden geschetst.

Het standaard ZRM beoordelingsformulier¹² ziet er als volgt uit:

Domein	ZRM-Score					Hulp aanwezig?	
Financiën	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Werk & Opleiding	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Tijdsbesteding	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Huisvesting	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Huiselijke relaties	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Geestelijke gezondheid	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Lichamelijke gezondheid	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Middelengebruik	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Basale ADL	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Instrumentele ADL	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Sociaal netwerk	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Maatschappelijke participatie	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee
Justitie	1	2	3	4	5	Ja ☐ formeel ☐ informeel	Nee

Voor elk domein zijn zogenaamde item-beschrijvingen geformuleerd die handvatten bieden voor het gesprek. Om op een bepaalde score uit te komen zal een aantal, voor het domein specifieke, aspecten aan de orde moeten komen (of uit andere bronnen worden verzameld). Voor bijvoorbeeld het domein Financiën wordt informatie verzameld over de bron van het inkomen, de hoogte van het inkomen, schulden, de dynamiek van schulden en het beheer van schulden.¹³

1.3 Het onderzoek

De Autoriteit Persoonsgegevens heeft bij twee gemeenten onderzocht of het door of namens deze gemeenten voor de toeleiding naar zorg (ook wel de intake genoemd) verwerken van persoonsgegevens aan de hand van de ZRM voldoet aan het noodzakelijkheidsvereiste. Omdat uit de interviews bleek dat voor de invulling van het noodzakelijkheidsvereiste (mede) wordt vertrouwd op de professionaliteit van de

¹² Standaard scoreformulier ZRM 20017, <https://www.zelfredzaamheidmatrix.nl/post/zrmpublicatie/standaard-scoreformulier-bij-de-zrm/>.

¹³ <https://www.zelfredzaamheidmatrix.nl/faq/>.

wijkteammedewerkers heeft de AP ook onderzocht in hoeverre de gemeenten voldoen aan de zorgplicht van artikel 15 van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Ten aanzien van deze twee gemeenten zijn bevindingen opgesteld.

Onderliggende bevindingen hebben alleen betrekking op de gemeente Nijmegen. De gemeente Nijmegen laat deze taak uitvoeren door wijkteams.

Het doel van dit onderzoek is vast te stellen of het verzamelen en opslaan van persoonsgegevens voor de toeleiding naar zorg met behulp van de ZRM voldoet aan het noodzakelijkheidsvereiste en of de gemeente Nijmegen daarbij voldoet aan de zorgplicht van artikel 15 van de Wbp.

Bij brief van 4 juli 2016 heeft de AP het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Nijmegen om inlichtingen verzocht. Bij brief van 28 juli 2016 heeft de AP de reactie van de gemeente Nijmegen op het verzoek om inlichtingen ontvangen.¹⁴

Op 24 augustus 2016 zijn bij de gemeente Nijmegen interviews gehouden en heeft de gemeente Nijmegen desgevraagd een demonstratie gegeven van het gebruik van de zelfredzaamheidsmatrix voor de toeleiding naar zorg en het daarbij horende informatieverwerkingssysteem (het Wiz-portaal).¹⁵ Daarbij heeft de AP in tien dossiers gekeken naar de hulpvraag, welke leefdoelgebieden daarvoor waren ingevuld en welke (eventuele) documenten daaraan waren toegevoegd.

Tijdens dit onderzoek is schriftelijk bewijsmateriaal verkregen.¹⁶ Ook heeft de gemeente Nijmegen op verzoek van de AP per e-mail van 24 augustus 2016 aanvullende informatie verstrekt.¹⁷

De AP heeft op 20 september 2017 een rapport van voorlopige bevindingen aan de gemeente Nijmegen toegestuurd. De gemeente Nijmegen heeft op 25 oktober 2017 haar zienswijze op dit rapport van voorlopige bevindingen gegeven. De zienswijze van de gemeente is verwerkt in hoofdstuk 1 en 3 van dit rapport.

¹⁴ Brief van de gemeente Nijmegen van 28 juli 2016 met in de bijlage de handleiding WIZ-portaal.

¹⁵ De AP heeft gesproken met

- Nienke Gravensteijn, accounthouder sociale wijkteams,
- Leonie Braks, beleidsadviseur, deskundige ZRM,
- Thijs Knoeff, projectleider bij NIM, deskundige WIZ-portaal,
- Kees Goderie, strategisch adviseur onderzoek en statistiek,
- Esther Zijlstra, CISO,
- Diederik Kooyman, stafmedewerker gemeente.

¹⁶ Collegevoorstel organisatie en randvoorwaarden sociale wijkteams, Aanwijzingsbesluit samenwerkingsverband sociale wijkteams Nijmegen, Samenwerkingsovereenkomst sociale wijkteams Nijmegen, Privacynotitie, Convenant gegevensuitwisseling sociale wijkteams gemeente Nijmegen, Exploitatieplan sociale wijkteams Nijmegen, Klachtenregeling sociale wijkteams en tien geanonimiseerde dossiers uit het WIZ-portaal, Voorbeeld-analyse Gebruik en samenloop regelingen sociaal domein.

¹⁷ Verordening Wmo 2015, http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/historie/Nijmegen/339896/339896_1.html; Verordening jeugdhulp 2015, http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/historie/Nijmegen/339930/339930_1.html; Beleidsregels Wmo en Jeugdhulp 2016, http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/historie/Nijmegen/394891/394891_1.html; Link samenwerking professionals Stip (werkinstructies, beleidsregels etc.), <http://www.stipnijmegen.nl/sociale-wijkteams/documenten/>; Beleidsplan Wmo en Jeugd 2015-2018; Intern document met o.a. vergelijking tussen leefgebieden van de landelijke ZRM en de Nijmeegse easycarevragenlijst (ontwikkeld door UMC Radboud), Stukken SWT: samenwerkingsovereenkomst, aanwijzingsbesluit en convenant gegevensuitwisseling, Privacynotitie; Voorbeeld-analyse Gebruik en samenloop regelingen sociaal domein.

2. Wettelijk kader

Het wijkteam voert namens de gemeente Nijmegen aan de hand van de ZRM intakegesprekken voor de toeleiding naar zorg op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Op de daarbij behorende verwerking van persoonsgegevens zijn de Wbp, de Wmo 2015 en de Jeugdwet van toepassing.¹⁸

Hieronder worden de voor dit onderzoek relevante (delen van) artikelen uit de Wbp, de Wmo 2015 en de Jeugdwet weergegeven.

Op 25 mei 2018 wordt de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van kracht. Naar verwachting treden dan ook de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG) en de Aanpassingswet Algemene verordening gegevensbescherming (AAVG) in werking.

De hieronder beschreven normen uit de Wbp veranderen niet na het van kracht worden van de AVG en de inwerkingtreding van de UAVG en de AAVG. De AVG versterkt onderstaande normen voor een deel zelfs omdat verwerkingsverantwoordelijken - meer dan nu - verplicht zijn aan te tonen dat zij voldoen aan de AVG ("accountability").

Daarnaast is voor het onderhavige onderzoek van belang dat de AVG de mogelijkheid biedt om voor een aantal onderwerpen te voorzien in nationale wetgeving. De Jeugdwet en de Wmo 2015 worden gezien als dergelijke nationale wetgeving.

2.1 Verantwoordelijke

Verantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens (artikel 1, onder d, Wbp)¹⁹

De verplichtingen uit de Wbp richten zich in eerste instantie tot de verantwoordelijke voor de gegevensverwerking. Artikel 1, onder d, van de Wbp omschrijft de verantwoordelijke als "de natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dat, alleen of te zamen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt".

Het begrip 'verantwoordelijke' knoopt in eerste instantie aan bij de vaststelling van het doel van de verwerking. De vraag is wie uiteindelijk bepaalt of er gegevens worden verwerkt en zo ja, welke verwerking, van welke persoonsgegevens en voor welk doel. Tevens is van belang wie beslist over de middelen voor die verwerking; de vraag op welke wijze de gegevensverwerking zal plaatsvinden.²⁰

Bij de beantwoording van de vraag wie de verantwoordelijke is, dient enerzijds te worden uitgegaan van de formeel-juridische bevoegdheid om doel en middelen van de gegevensverwerking vast te stellen,

¹⁸ De Wbp is van toepassing op de geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens, alsmede de niet geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens die in een bestand zijn opgenomen of die bestemd zijn om daarin te worden opgenomen.

¹⁹ Artikel 4, zevende lid, AVG.

²⁰ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 55.

anderzijds - in aanvulling daarop - van een functionele inhoud van het begrip. Het laatste criterium speelt met name een rol als er verschillende actoren bij de gegevensverwerking betrokken zijn en de juridische bevoegdheid onvoldoende helder is geregeld om te kunnen bepalen wie van de betrokken actoren als verantwoordelijke in de zin van de wet moet worden aangemerkt. Burgers mogen daarvan niet de dupe worden. In zodanige situaties behoort aan het begrip 'verantwoordelijke' een functionele invulling te worden gegeven. In dergelijke situaties zal aan de hand van algemeen in het maatschappelijk verkeer geldende maatstaven moeten worden bezien aan welke natuurlijke persoon, rechtspersoon of bestuursorgaan de betreffende verwerking moet worden toegerekend.²¹

Het begrip 'verantwoordelijke' doelt op degene die formeel-juridisch de zeggenschap over de verwerking heeft. Dat laat onverlet dat het feitelijk beheer over de gegevensverwerking aan een ander kan worden gemandateerd. Deze ander kan hiërarchisch ondergeschikt zijn aan de verantwoordelijke. De handelingen van deze ondergeschikten worden dan volgens de gewone regels van het burgerlijk recht of het staatsrecht aan de verantwoordelijke toegerekend.²²

2.2 Uitzonderingen op het verbod op het verwerken van bijzondere Persoonsgegevens en grondslag

Verbod op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens (artikel 16 Wbp)²³

Op grond van artikel 16 van de Wbp is het verboden om bijzondere persoonsgegevens te verwerken. Bijzondere persoonsgegevens zijn persoonsgegevens betreffende iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven, persoonsgegevens betreffende het lidmaatschap van een vakvereniging, alsmede strafrechtelijke persoonsgegevens en persoonsgegevens over onrechtmatig of hinderlijk gedrag in verband met een opgelegd verbod naar aanleiding van dat gedrag.

In de artikelen 17 t/m 23 van de Wbp zijn de uitzonderingen op dit verbod opgenomen. Deze uitzonderingen worden – voor zover relevant voor dit onderzoek – hieronder weergegeven.

Uitzonderingen op het verbod op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens door gemeenten ten behoeve van de intake voor de toeleiding naar voorzieningen op grond van de Wmo 2015 en/of de Jeugdwet

Artikel 21, eerste lid, onderdeel f, Wbp²⁴

Artikel 21, eerste lid, onderdeel f, van de Wbp bepaalt onder meer dat het verbod op het verwerken van persoonsgegevens betreffende de gezondheid niet geldt voor bestuursorganen of instellingen die ten behoeve van betrokkenen werkzaam zijn voor zover dat noodzakelijk is voor een goede uitvoering van wettelijke voorschriften die voorzien in aanspraken die afhankelijk zijn van de gezondheidstoestand van de betrokkene.

In de memorie van toelichting (MvT) op deze bepaling wordt vooral gerefereerd aan de verwerking van persoonsgegevens betreffende de gezondheid ten behoeve van *sociale zekerheidswetgeving*. Artikel 21, eerste lid, onderdeel f, van de Wbp kan echter eveneens van toepassing zijn op de verwerking van

²¹ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 16 en 55.

²² Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 56.

²³ Artikel 9, eerste lid, AVG.

²⁴ Artikel 30, derde lid, onder a, van het voorstel UAVG.

persoonsgegevens bij de uitvoering van taken in het sociaal domein door gemeenten of instellingen die ten behoeve van betrokkenen werkzaam zijn. Ook de wetgeving in het sociaal domein voorziet immers in aanspraken (voorzieningen) die afhankelijk zijn van de gezondheidstoestand van de betrokkene.

Artikel 23, eerste lid, onder a, Wbp²⁵

Op grond van artikel 23, eerste lid, onder a, Wbp, mogen bijzondere persoonsgegevens worden verwerkt indien betrokkene daarvoor zijn uitdrukkelijke toestemming heeft verleend.

Uitdrukkelijke toestemming betekent dat betrokkene expliciet zijn wil omtrent de verwerking moet hebben geuit. Een stilzwijgende of impliciete toestemming is onvoldoende, hij dient in woord, schrift of gedrag uitdrukking te hebben gegeven aan zijn wil toestemming te verlenen aan de hem betreffende gegevensverwerking.

Uit artikel 1, onder i, Wbp volgt dat deze toestemming *vrij* moet zijn. Er kan niet worden gesproken van een rechtsgeldige toestemming als de betrokkene onder druk van omstandigheden waarin hij verkeert of de relatie waarin hij staat tot de verantwoordelijke, tot toestemming is overgegaan.²⁶ Bij de uitvoering van publiekrechtelijke taken door of namens de gemeente is sprake van een afhankelijkheidsrelatie tussen betrokkene en de gemeente. Bovendien kan het weigeren van toestemming voor de gegevensverwerking veelal gevolgen hebben voor een door betrokkene gewenste voorziening. Daarom is bij de verwerking van persoonsgegevens door of namens de gemeente ten behoeve van de intake in het sociaal domein géén sprake van vrije toestemming.²⁷

Artikel 23, eerste lid, onder a, Wbp kan voor de verwerking van persoonsgegevens door (of namens) de gemeente voor de toeleiding naar voorzieningen uit de Wmo en de Jeugdwet daarom niet gelden als uitzondering op het verbod op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens.

Artikel 23, eerste lid, onder f, Wbp²⁸

Artikel 23, eerste lid, onder f, Wbp bepaalt dat bijzondere persoonsgegevens mogen worden verwerkt indien dit noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend algemeen belang, passende waarborgen worden geboden ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer en dit *bij wet* wordt bepaald. Zowel de Wmo 2015 als de Jeugdwet bepalen dat, en onder welke voorwaarden, de gemeente bij de uitvoering van die wetten persoonsgegevens mag verwerken. De AP licht dat hierna toe.

Wmo 2015

In artikel 5.1.1 Wmo 2015 is opgenomen dat het college persoonsgegevens, waaronder persoonsgegevens betreffende de gezondheid, mag verwerken die noodzakelijk zijn voor de beoordeling van de behoefte van de cliënt aan ondersteuning van de participatie of zelfredzaamheid dan wel opvang of beschermd wonen alsmede persoonsgegevens van diens echtgenoot, ouders, inwonende kinderen en andere huisgenoten die noodzakelijk zijn om vast te stellen welke hulp deze aan de cliënt bieden of kunnen bieden.

Hieruit volgt dat de gemeente op grond van de Wmo 2015 persoonsgegevens, waaronder persoonsgegevens betreffende de gezondheid, mag verwerken indien noodzakelijk voor het onderzoek en de aanvraag voor een Wmo 2015 voorziening.

²⁵ Artikel 9, tweede lid, onder a, van de AVG en artikel 22, tweede lid, onder a van het voorstel UAVG.

²⁶ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 65.

²⁷ Zie ook bijlage 1 van AP, de rol van toestemming in het sociaal domein, april 2016.

²⁸ Artikel 9, tweede lid, onder g, AVG.

De Wbp en de Wmo 2015 voorzien voor de toeleiding naar zorg op grond van de Wmo 2015 overigens niet in een uitzondering voor gemeenten op het verbod op verwerking van andere bijzondere persoonsgegevens dan persoonsgegevens betreffende de gezondheid. Voor zover het domein “Justitie” uit de ZRM ziet op de verwerking van strafrechtelijke gegevens geldt dus dat dit voor de toeleiding naar voorzieningen uit de Wmo 2015 door (of namens) de gemeente niet is toegestaan.²⁹

Jeugdwet

Artikel 7.4.0 van de Jeugdwet bepaalt onder meer dat het college of een door het college aangewezen persoon persoonsgegevens, waaronder het burgerservicenummer en andere bijzondere persoonsgegevens, mag verwerken voor zover deze gegevens noodzakelijk zijn voor de toeleiding naar, advisering over, bepaling van of het inzetten van een voorziening op het gebied van de jeugdhulp.

Grondslag verwerking persoonsgegevens (Artikel 8 Wbp en specifieke wetgeving)

In artikel 8 van de Wbp is bepaald dat persoonsgegevens slechts mogen worden verwerkt indien daarvoor één of meerdere van de in deze bepaling genoemde grondslagen van toepassing is. In het navolgende gaat de AP na welke wettelijke grondslagen er mogelijk zijn voor de verwerkingen van persoonsgegevens in het kader van de intake op grond van de Wmo 2015 en Jeugdwet.

Artikel 8, onder a, Wbp (toestemming)³⁰

De in artikel 8, onder a, Wbp opgenomen grondslag vereist dat de betrokkene voor de verwerking zijn ondubbelzinnige toestemming heeft verleend. In het voorgaande heeft de AP reeds opgemerkt dat bij de verwerking van persoonsgegevens in het sociaal domein geen sprake kan zijn van vrije toestemming als bedoeld in artikel 1 onder i Wbp. Artikel 8 onder a Wbp kan dan ook niet basis zijn voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de toeleiding naar voorzieningen vanuit de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

Ondubbelzinnig betekent dat elke twijfel is uitgesloten over de vraag of betrokkene zijn toestemming heeft gegeven en voor welke specifieke verwerkingen deze toestemming geldt. Uit het gedrag van de betrokkene moet ondubbelzinnig blijken dat hij instemt met de desbetreffende gegevensverwerking. Als er twijfel bestaat over de vraag of de betrokkene zijn toestemming heeft verleend, dient de verantwoordelijke te verifiëren of er terecht vanuit wordt gegaan dat de betrokkene ermee heeft toegestemd. De bewijslast dat een betrokkene heeft ingestemd met een gegevensverwerking rust op de verantwoordelijke.³¹

Uit artikel 1, onder i, Wbp volgt dat deze toestemming vrij moet zijn. Er kan niet van een rechtsgeldige toestemming worden gesproken als de betrokkene onder druk van omstandigheden waarin hij verkeert of de relatie waarin hij staat tot de verantwoordelijke, tot toestemming is overgegaan.³² Bij de uitvoering van publiekrechtelijke taken door of namens de gemeente is sprake van een afhankelijkheidsrelatie tussen betrokkene en de gemeente. Bovendien kan het weigeren van toestemming voor de gegevensverwerking

²⁹ Het is overigens wel mogelijk dat ná toekenning van een voorziening justitiële (en andere bijzondere) persoonsgegevens worden verwerkt door hulp –of zorgaanbieders ten behoeve van de zorgverlening aan betrokkene.

Op grond van het derde lid van artikel 21 Wbp geldt het verbod om andere persoonsgegevens als bedoeld in artikel 16 te verwerken, namelijk niet voor zover dit noodzakelijk is in aanvulling op de verwerking van persoonsgegevens betreffende iemands gezondheid met het oog op een goede behandeling of verzorging van de betrokkene.

Artikel 21, derde lid, van de Wbp ziet echter niet op de verwerking van persoonsgegevens voor de toeleiding naar zorg door (of namens) de gemeente.

³⁰ Artikel 6, eerste lid, onder a, AVG.

³¹ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3p. 66/67.

³² Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 65.

veelal gevolgen hebben voor een door betrokkene gewenste voorziening. Daarom is bij de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van de toeleiding naar voorzieningen uit de Wmo en de Jeugdwet geen sprake van vrije toestemming.³³

Artikel 8, onder a, Wbp kan voor de verwerking van persoonsgegevens door (of namens) de gemeente voor de toeleiding naar voorzieningen uit de Wmo en de Jeugdwet daarom niet als grondslag dienen.

Artikel 8, onder e, Wbp (publiekrechtelijke taak)³⁴

De in artikel 8, onder e, Wbp genoemde grondslag vereist – voor zover hier relevant – dat de verwerking geschiedt voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak door het desbetreffende bestuursorgaan.

Bestuursorgaan

Een bestuursorgaan is een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld of een ander persoon of college met enig openbaar gezag bekleed.³⁵ Het college is een bestuursorgaan³⁶, het wijkteam niet³⁷.

Publiekrechtelijke taak

Een taak is publiekrechtelijk indien deze is gebaseerd op een speciaal voor het openbaar bestuur bij of krachtens de wet geschapen grondslag. In de regel gaat een uitoefening van een overheidstaak gepaard met op een publiekrechtelijke grondslag gebaseerde bevoegdheden.³⁸ In dit geval bestaat de publiekrechtelijke taak van de gemeente uit (kort samengevat) de toeleiding naar en het beschikbaar stellen van voorzieningen vanuit de Wmo 2015 en de Jeugdwet. In dat kader is in artikel 5.1.1 van de Wmo 2015 en artikel 2.1.1 van de Jeugdwet een grondslag opgenomen voor de verwerking van persoonsgegevens door de gemeente ter beoordeling van de hulpvraag en ten behoeve van de toegang van de burger tot de in deze wetten genoemde voorzieningen.³⁹

Artikel 8, onder e, Wbp wel of niet als grondslag

Artikel 8, onder e, Wbp veronderstelt dat het bestuursorgaan dat de gegevens verwerkt voor zijn publiekrechtelijke taak, de verantwoordelijke voor deze verwerking is.⁴⁰ Artikel 1, onder d, Wbp definieert verantwoordelijke – voor zover hier relevant – als het bestuursorgaan dat, alleen of tezamen met anderen,

³³ Zie ook bijlage 1 van AP, de rol van toestemming in het sociaal domein, april 2016.

³⁴ Artikel 6, eerste lid, onder e, AVG.

³⁵ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 84: er is voor de uitleg van het begrip bestuursorgaan aansluiting gezocht bij artikel 1:1, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

³⁶ Zie artikel 1:1, lid 1, onder a (onder bestuursorgaan wordt verstaan een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld), gelezen in samenhang met artikel 2:1 (voor zover relevant: de gemeenten bezitten rechtspersoonlijkheid), artikel 6 van de Gemeentewet (In elke gemeente is een raad, een college en een burgemeester) en artikel 160 Gemeentewet (hieruit blijkt dat het college een eigen taak heeft binnen de gemeente).

³⁷ Het wijkteam is geen orgaan van de gemeente dat krachtens publiekrecht is ingesteld (a-orgaan). Het is ook niet aan te merken als een ander persoon of college dat met enig openbaar gezag is bekleed (b-orgaan). Om als b-orgaan te kunnen worden aangemerkt is nodig dat een of meerdere overheidstaken aan een privaatrechtelijke rechtspersoon/persoon zijn overgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend (*PG Awb I, 133*). De publiekrechtelijke bevoegdheid om persoonsgegevens te verwerken voor het beoordelen van de hulpvraag en ten behoeve van toegang is specifiek aan het college toegekend. Delegatie van het vaststellen van rechten (zoals recht op zorg) is in ieder geval op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet niet mogelijk (Zie artikel 2.6.4, lid 1, Wmo 2015 en artikel 2.11 Jeugdwet).

³⁸ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 84.

³⁹ Ook de MvT op de Wmo 2015 gaat hiervan uit: "Bij de uitvoering van de Wmo 2015 handelen gemeenten op grond van hun publiekrechtelijke taak." Kamerstukken II, 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 63.

⁴⁰ Zie ook Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 85.

het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt.

De verwerking van persoonsgegevens door het wijkteam kan op artikel 8, onder e, Wbp, worden gebaseerd, indien het college (het bestuursorgaan) als verantwoordelijke voor die verwerking kan worden aangemerkt.

2.3 Wmo 2015⁴¹

Algemeen – de taak van het gemeentebestuur (artikel 2.1.1 t/m 2.1.7 Wmo 2015)

Op grond van artikel 2.1.1 van de Wmo 2015 draagt het gemeentebestuur zorg voor maatschappelijke ondersteuning en voor de kwaliteit en continuïteit van de voorzieningen. Op grond van artikel 2.1.2 stelt de gemeenteraad periodiek een plan vast met betrekking tot het door het gemeentebestuur te voeren beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning.

Op grond van artikel 2.1.3 van de Wmo 2015 dient de gemeenteraad bij verordening vast te stellen op welke wijze en op basis van welke criteria een cliënt in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening voor zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang. Het is de bedoeling dat de gemeenteraad hiermee inzicht geeft in het proces dat wordt gevolgd voorafgaande aan de beslissing over de maatwerkvoorziening. In de MvT wordt ervan uitgegaan dat de verordening ingaat op de inrichting van het onderzoek voor zover dit nadere uitwerking of aanvulling behoeft.⁴² In artikel 2.1.4 e.v. Wmo 2015 is nader uitgewerkt wat de inhoud van de verordening moet/kan zijn.

Algemene maatregelen en algemene voorzieningen (artikel 2.2.1 – 2.2.4 Wmo 2015)

Op grond van artikel 2.2.1 Wmo 2015 treft het college algemene maatregelen om de sociale samenhang, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente te bevorderen. Ingevolge artikel 2.2.3 Wmo 2015 bevordert en treft het college bovendien de algemene voorzieningen ter bevordering van de zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen en opvang van ingezetenen.

Maatwerkvoorzieningen en onderzoek naar ondersteuningsbehoefte (artikel 2.3.1 – 2.3.10 Wmo 2015)

Op grond van artikel 2.3.1 Wmo 2015 draagt het college er zorg voor dat aan personen die daarvoor in aanmerking komen, een maatwerkvoorziening wordt verstrekt.

Indien bij het college melding wordt gedaan van een behoefte aan maatschappelijke ondersteuning, voert het college in samenspraak met degene door of namens wie de melding is gedaan en waar mogelijk met de mantelzorger of mantelzorgers dan wel diens vertegenwoordiger, zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen zes weken, een onderzoek uit (artikel 2.3.2 Wmo 2015). Ingevolge het vierde lid van artikel 2.3.2 onderzoekt het college:

- a. de behoeften, persoonskenmerken en de voorkeuren van de cliënt;
- b. de mogelijkheden om op eigen kracht of met gebruikelijke hulp zijn zelfredzaamheid of zijn participatie te verbeteren of te voorzien in zijn behoefte aan beschermd wonen of opvang;

⁴¹ De AVG voorziet op verschillende punten in de mogelijkheid voor de nationale wetgever om uitzonderingen op de verordening of elementen van de verordening in de nationale wetgeving op te nemen (zie onder meer artikel 23 AVG, overweging 73 bij de AVG en paragraaf 4.1 van de memorie van toelichting op het voorstel UAVG). De bepalingen over de verwerking van persoonsgegevens in de Wmo 2015 en de Jeugdwet kunnen worden gezien als dergelijke nationale wetgeving.

⁴² Kamerstukken II, 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 37.

- c. de mogelijkheden om met mantelzorg of hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk te komen tot verbetering van zijn zelfredzaamheid of zijn participatie of te voorzien in zijn behoefte aan beschermd wonen of opvang;
- d. de behoefte aan maatregelen ter ondersteuning van de mantelzorger van de cliënt;
- e. de mogelijkheden om met gebruikmaking van een algemene voorziening of door het verrichten van maatschappelijk nuttige activiteiten te komen tot verbetering van zijn zelfredzaamheid of zijn participatie, onderscheidenlijk de mogelijkheden om met gebruikmaking van een algemene voorziening te voorzien in zijn behoefte aan beschermd wonen of opvang;
- f. de mogelijkheden om door middel van samenwerking met zorgverzekeraars en zorgaanbieders als bedoeld in de Zorgverzekeringswet en partijen op het gebied van publieke gezondheid, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen, te komen tot een zo goed mogelijk afgestemde dienstverlening met het oog op de behoefte aan verbetering van zijn zelfredzaamheid, zijn participatie of aan beschermd wonen of opvang;
- g. welke bijdragen in de kosten de cliënt met toepassing van het bepaalde bij of krachtens artikel 2.1.4, verschuldigd zal zijn.

In de MvT op de Wmo 2015 wordt over een dergelijk onderzoek opgemerkt dat het aan gemeenten is om in het onderzoek van artikel 2.3.2 van de Wmo 2015 alle omstandigheden te betrekken die van belang zijn voor een goede afweging van een verzoek om een (maatwerk-)voorziening. Verder wordt in de MvT opgemerkt:

“Gemeenten zullen zich een beeld moeten vormen van iemands vraag en behoeften op het terrein van maatschappelijke ondersteuning, zijn gezondheidstoestand voor zover die daarbij van belang is, voorzieningen waarvan hij al gebruik maakt, zijn mogelijkheden tot participatie en de mogelijkheden van zijn sociale netwerk. Voorts wordt van gemeenten gevraagd dat zij integraal, dat wil zeggen ook met inachtneming van andere gemeentelijke verantwoordelijkheden en in samenwerking met de zorgverzekeraars beoordelen welke ondersteuning iemand nodig heeft, zodat zij een integraal aanbod kunnen doen. Om tot een goede beslissing inzake een maatwerkvoorziening te kunnen komen, zullen de gemeenten dan ook de beschikking krijgen over persoonsgegevens, met inbegrip van bijzondere persoonsgegevens, die de cliënt tijdens het onderzoek zelf aan de gemeente verschafft. Vanwege de voor een goede uitvoering van het wetsvoorstel noodzakelijke verwerking van persoonsgegevens is het noodzakelijk de gegevensverwerking in het wetsvoorstel zorgvuldig te normeren en te reguleren teneinde een te grote inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en risico's voor de bescherming van die gegevens te voorkomen.”⁴³

En:

“Een zorgvuldig onderzoek is te meer van belang nu de Wmo 2015, anders dan de AWBZ, niet voorziet in een catalogus van welomschreven voorzieningen waarop aanspraak kan worden gemaakt en het college daarmee een grote beoordelingsruimte en een grote verantwoordelijkheid heeft gekregen voor het vaststellen van de ondersteuning die aan iemand zal worden verstrekt. Voor een zorgvuldig onderzoek zal veelal sprake zijn van enige vorm van persoonlijk contact met betrokkene of een vertegenwoordiger van betrokkene, aangezien daardoor een adequaat totaalbeeld van de betrokkene en zijn situatie verkregen kan worden. Het eerste lid bepaalt daarom dat het onderzoek moet plaatsvinden in samenspraak met betrokkene. De vorm van het onderzoek is vrij.”⁴⁴

Het onderzoek dat na de melding plaatsvindt is er altijd op gericht om die ondersteuning te bieden die past bij de persoonlijke, individuele situatie van betrokkene. Bekeken wordt wat iemand zelf nog kan en of

⁴³ Kamerstukken II, 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 61 en 62.

⁴⁴ Kamerstukken II, 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 144.

anderen hulp kunnen bieden. Kan iemand bijvoorbeeld niet meer zelf (alle) boodschappen doen dan wordt onderzocht of er een bezorgservice van de supermarkt is. Als dat zo is, dan is het algemeen gebruikelijk dat iemand daarvan gebruik maakt. Ook zal worden gevraagd of iemand uit het sociale netwerk van betrokkene kan helpen.

De gemeente kan het onderzoek laten uitvoeren door bijvoorbeeld het wijkteam of het maatschappelijk werk. Van belang is dat de gemeente de voor het onderzoek vereiste deskundigheid en professionaliteit organiseert. In de MvT op de Wmo 2015 wordt daarbij benadrukt dat van de cliënt die zich heeft gemeld, wordt verwacht dat hij meewerkt aan de uitvoering van het noodzakelijke onderzoek en daarvoor ook de noodzakelijke informatie verstrekt (artikel 2.3.2, zevende lid, Wmo 2015).⁴⁵

Uit het onderzoek kan blijken dat iemand een zogenaamde maatwerkvoorziening nodig heeft. Op grond van artikel 2.3.5 van de Wmo 2015 dient zo'n maatwerkvoorziening, voor zover daartoe aanleiding bestaat, te zijn afgestemd op:

- a. de omstandigheden en mogelijkheden van de cliënt,
- b. zorg en overige diensten als bedoeld bij of krachtens de Zorgverzekeringswet,
- c. jeugdhulp als bedoeld in de Jeugdwet die de cliënt ontvangt of kan ontvangen,
- d. onderwijs dat de cliënt volgt dan wel zou kunnen volgen,
- e. betaalde werkzaamheden,
- f. scholing die de cliënt volgt of kan volgen,
- g. ondersteuning ingevolge de Participatiewet,
- h. de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de cliënt.

Vervolgens kan de desbetreffende burger op basis van het onderzoek een aanvraag voor een maatwerkvoorziening bij de gemeente doen. De gemeente moet vervolgens binnen twee weken op deze aanvraag beslissen. Een dergelijke aanvraag kan niet worden gedaan dan nadat het hier bedoelde onderzoek is gedaan (artikel 2.3.2, negende lid, Wmo 2015).

Uit het onderzoek kan echter ook blijken dat iemand geholpen is met een zogenaamde 'algemene voorziening' en dat een maatwerkvoorziening niet nodig is. Een algemene voorziening is vrij toegankelijk. Bijvoorbeeld een boodschappendienst, het steunpunt huiselijk geweld of een ontmoetingsruimte voor mensen die eenzaam zijn.

De verwerking van persoonsgegevens onder de Wmo 2015 (artikel 5.1.1 Wmo 2015)

Artikel 5.1.1 Wmo 2015 bepaalt dat het college persoonsgegevens, waaronder persoonsgegevens betreffende de gezondheid, mag verwerken. Voorwaarde hierbij is wel dat deze persoonsgegevens noodzakelijk zijn voor de beoordeling van de behoefte van de cliënt aan ondersteuning van de participatie of zelfredzaamheid dan wel opvang of beschermd wonen. Dit geldt ook voor de persoonsgegevens van diens echtgenoot, ouders, inwonende kinderen en andere huisgenoten die noodzakelijk zijn om vast te stellen welke hulp deze aan de cliënt bieden of kunnen bieden.

2.4 Jeugdwet⁴⁶

⁴⁵ Kamerstukken II, 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 29.

⁴⁶ De AVG voorziet op verschillende punten in de mogelijkheid voor de nationale wetgever om uitzonderingen op de verordening of elementen van de verordening in de nationale wetgeving op te nemen (zie onder meer artikel 23 AVG, overweging 73 bij de AVG en paragraaf 4.1 van de memorie van toelichting op het voorstel UAVG). De bepalingen over de verwerking van persoonsgegevens in de Wmo 2015 en de Jeugdwet kunnen worden gezien als dergelijke nationale wetgeving.

Artikel 2.3, eerste lid, Jeugdwet

Artikel 2.3, eerste lid, Jeugdwet, bepaalt dat het college voorzieningen treft op het gebied van jeugdhulp voor jeugdigen of ouders die naar het oordeel van het college jeugdhulp nodig hebben in verband met opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen en voor zover de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen ontoereikend zijn. Daarnaast waarborgt het college een deskundige toeleiding naar, advisering over, bepaling van en het inzetten van de aangewezen voorziening, waardoor de jeugdige in staat wordt gesteld gezond en veilig op te groeien, te groeien naar zelfstandigheid, en voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren.

Deze bepaling bevat een jeugdhulpplicht voor gemeenten. In de MvT op de Jeugdwet is beschreven dat gemeenten hierbij de nodige beleidsvrijheid hebben. De gemeente beslist of en welke voorziening een jeugdige nodig heeft maar is wel gehouden om te zorgen voor een deskundige advisering over en beoordeling van de vraag of er een voorziening op het gebied van jeugdhulp nodig is en welke voorziening dit dan is.

De door de gemeente te treffen voorziening kan zowel een algemene, vrij toegankelijke voorziening zijn als een individuele voorziening. Een individuele voorziening zal vaak betrekking hebben op meer gespecialiseerde zorg. De gemeente bepaalt zelf welke hulp vrij toegankelijk is en welke niet. Voor de niet vrij toegankelijke vormen van ondersteuning zal eerst beoordeeld moeten worden of de jeugdige of zijn ouders deze ondersteuning daadwerkelijk nodig hebben. Deze niet vrij toegankelijke voorzieningen veronderstellen dat daaraan een verleningsbeslissing ten grondslag ligt op basis van een beoordeling van de persoonlijke situatie en behoeften van de aanvrager. De gemeente geeft daartoe een beschikking af met de mogelijkheid van bezwaar en beroep.⁴⁷

In de Jeugdwet is niet opgenomen welke criteria de gemeente dient te hanteren bij de beoordeling van een aanvraag voor een jeugdhulpvoorziening, noch is uitgewerkt welke gegevens hiervoor mogen worden verwerkt. De CRvB heeft geoordeeld dat *“uit artikel 2.3 van de Jeugdwet in samenhang met artikel 3:2 van de Awb volgt dat het bestuursorgaan voldoende kennis dient te vergaren over de voor het nemen van een besluit over jeugdhulp van belang zijnde feiten en af te wegen belangen. Dit brengt met zich mee dat wanneer een jeugdige of een ouder zich meldt met een vraag voor jeugdhulp het college allereerst moet vaststellen wat de hulpvraag van de jeugdige of zijn ouder is. Vervolgens zal het college moeten vaststellen of sprake is van opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen en zo ja, welke problemen en stoornissen dat zijn. Eerst wanneer de problemen en stoornissen zijn vastgesteld, kan worden bepaald welke hulp naar aard en omvang nodig is voor de jeugdige om, rekening houdend met zijn leeftijd en ontwikkelingsniveau, gezond en veilig op te groeien, te groeien naar zelfstandigheid en voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren. Nadat de noodzakelijke hulp in kaart is gebracht, moet worden onderzocht of en in hoeverre de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de ouder(s) en van het sociale netwerk toereikend zijn om zelf de nodige hulp en ondersteuning te kunnen bieden. Slechts voor zover die mogelijkheden ontoereikend zijn dient het college een voorziening van jeugdhulp te verlenen. Voor zover het onderzoek naar de nodige hulp, dan wel jeugdhulp specifieke deskundigheid vereist zal een specifiek deskundig oordeel en advies niet mogen ontbreken. De vorenbedoelde verschillende stadia van onderzoek vragen op die stadia aangepaste deskundigheid. Het college dient ervoor zorg te dragen dat die deskundigheid gewaarborgd is en dat deze naar discipline van deskundigheid concreet kenbaar is voor de hulpvrager.”*⁴⁸

Verwerking van bijzondere persoonsgegevens onder de Jeugdwet (artikel 7.4.0 Jeugdwet)

⁴⁷ Kamerstukken II, 2012/13, 33 684, nr. 3, p. 17 en 18.

⁴⁸ CRvB 1 mei 2017, NJB 2017/1094, ro. 4.3.1.

Artikel 7.4.0 Jeugdwet bepaalt dat het college van B&W (bijzondere) persoonsgegevens mag verwerken voor zover die gegevens (onder meer) noodzakelijk zijn voor de toeleiding naar jeugdzorg.

2.5 Het noodzakelijkheidsvereiste

Voor de uitzonderingen op het verbod op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens van artikel 16 Wbp, de grondslagen in artikel 8 van de Wbp en de wettelijke basis voor gegevensverwerkingen in de Jeugdwet en Wmo 2015 geldt dat de betreffende gegevens *noodzakelijk* moeten zijn voor de doelen waarvoor deze (bijzondere) persoonsgegevens worden verwerkt. Zo gelden de uitzonderingen op het verbod op het verwerken van persoonsgegevens betreffende de gezondheid van artikel 21, eerste lid, onderdeel f, van de Wbp alleen als deze *noodzakelijk* zijn voor een goede uitvoering van wettelijke voorschriften die voorzien in aanspraken die afhankelijk zijn van de gezondheidstoestand van de betrokkene. Dit geldt ook voor de grondslagen van artikel 8 van de Wbp.⁴⁹ Artikel 8, onderdeel e, van de Wbp biedt bijvoorbeeld alleen een grondslag voor de verwerking van gegevens in het sociaal domein als deze ook daadwerkelijk *noodzakelijk* zijn voor een goede vervulling van deze publiekrechtelijke taak door de gemeente Nijmegen. Ook de bevoegdheid tot het verwerken van persoonsgegevens in artikel 7.4.0 van de Jeugdwet en artikel 5.1.1 Wmo 2015 ziet alleen op de gegevens die noodzakelijk zijn voor de in deze bepalingen genoemde doeleinden.

Dit noodzakelijkheidsvereiste omvat de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit.⁵⁰ Kort gezegd betekent dit dat ten eerste het doel en de aard en omvang van de gegevens die voor dat doel worden verwerkt met elkaar in verhouding moeten zijn en ten tweede dat altijd moet worden gekozen voor de minst ingrijpende verwerking van persoonsgegevens.⁵¹

In de MvT op de Wbp wordt over de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit onder meer opgemerkt dat *“op degene die persoonsgegevens verwerkt de plicht rust om binnen redelijke grenzen een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van anderen te vermijden dan wel zo beperkt mogelijk te houden. Deze plicht omvat een tweetal aspecten. Allereerst dient men af te zien van de verwerking van persoonsgegevens indien hetzelfde doel ook langs andere weg en met minder ingrijpende middelen kan worden gerealiseerd, bij voorbeeld door de vergaring van anonieme gegevens. Wordt desondanks tot gegevensverwerking overgegaan, dan is van belang dat degene die gegevens wil verwerken in redelijkheid alle eventuele bestaande mogelijkheden benut om de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen te beperken. Deze mede op de grondrechten (van artikel 10, eerste lid, van de Grondwet en artikel 8 van het Europees verdrag inzake de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden) gebaseerde beginselen (van proportionaliteit en subsidiariteit) nemen ook in de Wbp een centrale positie in. Op veel plaatsen in de Wbp wordt de verwerking van gegevens gebonden aan het noodzakelijkheids criterium. De norm behelst in die gevallen de noodzakelijkheidsstoets in relatie tot een welbepaald, concreet aangeduid of nader aan te duiden doel.”*⁵²

De Hoge Raad heeft mede op basis van deze passage uit de MvT op de Wbp het volgende geoordeeld:

⁴⁹ Het noodzakelijkheidsvereiste geldt voor alle in artikel 8 Wbp opgenomen gronden (“Artikel 8 bevat een limitatieve opsomming van de gronden die een gegevensverwerking rechtvaardigen. Het artikel behelst bovendien dat bij elke verwerking moet zijn voldaan aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit”: Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 80; Zie ook: ECLI:NL:HR:2011:BQ8097 Hoge Raad, 9 september 2011, 10/03988.

⁵⁰ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 9.

⁵¹ In dit kader wees de AP er in het eerder genoemde toestemmingsrapport dan ook op dat het noodzakelijkheidsvereiste een belangrijke nuancering aanbrengt op het uitgangspunt dat gemeenten vrij zijn in de wijze waarop zij uitvoering geven aan de gegevensverwerking in het sociaal domein. “Op het moment dat de ene gemeente véél meer gegevens verwerkt voor een bepaald doel dan een andere gemeente voor datzelfde doel verwerkt zal dat voor de Autoriteit Persoonsgegevens aanleiding zijn om vraagtekens te plaatsen bij de noodzakelijkheid van de meeromvattende verwerking.” Bijlage 1 van AP, de rol van toestemming in het sociaal domein, april 2016, paragraaf 1, Artikel 8 Wet bescherming persoonsgegevens.

⁵² Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 9.

“De Wbp moet worden uitgelegd in overeenstemming met het bepaalde in artikel 8 van het EVRM. Naar de bedoeling van de wetgever moet bij elke gegevensverwerking zijn voldaan aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Dit brengt met zich dat de inbreuk op de belangen van betrokkene niet onevenredig mag zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel, en dat dit doel in redelijkheid niet op een andere, voor de betrokkene minder nadelige, wijze kan worden verwerkelyk.” Daarbij merkte de Hoge Raad ook op dat: “Ook als de gegevensverwerking in beginsel is toegestaan op een van de in artikel 8 Wbp limitatief opgesomde gronden, blijft de eis gelden dat de verwerking in het concrete geval noodzakelijk moet zijn met het oog op het omschreven doel van de verwerking. De aanwezigheid van een wettelijke rechtvaardigingsgrond maakt derhalve een belangenafweging aan de hand van de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit niet overbodig. Bij deze afweging moeten de omstandigheden van het geval in aanmerking worden genomen.”⁵³

In de Jeugdwet en de Wmo 2015 is niet gedetailleerd omschreven welke persoonsgegevens precies ‘noodzakelijk’ zijn voor het bepalen van de ondersteuningsbehoefte van de cliënt. Dat neemt echter niet weg dat de wetgever bij de totstandkoming van beide wetten uitdrukkelijk is ingegaan op het noodzakelijkheidsvereiste. Hierna gaat de AP daarop in.

In de MvT op de Wmo 2015 wordt verwezen naar de hierboven reeds genoemde artikelen 8, 16, 21 en 23 van de Wbp. Ook wordt gerefereerd aan het vereiste van doelbinding van artikel 7 van de Wbp. Daarbij wordt benadrukt dat op grond van deze bepaling *“het verzamelde aantal gegevens over personen niet te veel mag zijn in verhouding tot het doel waarvoor de gegevens nodig zijn, maar ook niet te weinig. De gegevens moeten ter zake dienend zijn. Er moet een relatie zijn tussen de soort gegevensverzameling en het doel van registratie. Het verzamelen van persoonsgegevens moet gerechtvaardigd zijn.”*⁵⁴

Over het noodzakelijkheidsvereiste wordt onder meer opgemerkt: *“De regels van het wetsvoorstel en de Wbp brengen met zich dat de verwerking van persoonsgegevens tot het hoogst noodzakelijke wordt beperkt en dat uitwisseling alleen onder voorwaarden en waarborgen geschiedt. In de amvb⁵⁵ wordt voorts nader vastgelegd welke gegevens die verkregen zijn voor het doel van deze wet, op welke wijze verwerkt mogen worden. Proportionaliteit en dataminimalisatie zullen hierbij het uitgangspunt zijn.”*⁵⁶

Verder wordt in de MvT op de Wmo 2015 het volgende opgemerkt: *“Het college als verantwoordelijke moet, ook tijdens het proces van nadere definiëring van de gegevensset, zeer zorgvuldig en terughoudend zijn en conform de bepalingen van de Wbp handelen, met de clausulering dat alleen die gegevens verwerkt en verstrekt mogen worden die strikt noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de wet.”*⁵⁷

Daarnaast heeft de wetgever een uitdrukkelijke categorisering in verschillende rollen en personen en in soorten voorzieningen voorgestaan, in relatie tot de noodzakelijke gegevensverwerkingen. De MvT zegt daarover:

⁵³ Hoge Raad 9 september 2011, NJ 2011/595.

⁵⁴ Kamerstukken II, 2013-14, 33 841, nr. 3, p. 62 en 63. Zie ook de MvT op artikel 7 van de Wbp, Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 78 en 79.

⁵⁵ In de MvT werd het voornemen aangekondigd om bij amvb onder meer te regelen dat het college zo beperkt mogelijk inzicht krijgt in de gegevens uit andere domeinen door middel van een systeem waarbij primair alleen gezien kan worden dat een cliënt ook al zorg ontvangt of daar recht op zou hebben op grond van andere wetgeving (zgn. dat-gegevens). Dat is tot op heden nog niet gebeurd. In het uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is wel voorzien in onder meer een regeling voor de verstrekking van persoonsgegevens door gemeenten aan het Centraal Bureau voor de Statistiek ten behoeve van beleidsinformatie.

⁵⁶ Kamerstukken II, 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 65.

⁵⁷ Kamerstukken II, 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 69.

*“Als laatste is er nog een categorisering mogelijk in de verschillende rollen en personen per partij. Het college kent verschillende rollen bij de uitvoering van het wetsvoorstel, zoals beoordeling, besluitvorming, afrekening, verantwoording, monitoring en toezicht. Deze moeten nader worden gespecificeerd om te kunnen definiëren wie binnen of in opdracht van de gemeente welke gegevens mag verwerken en verstrekken.” (MvT Wmo, p. 68).
(...)*

“Daarnaast is ook een categorisering aan te brengen in soorten voorzieningen in relatie tot benodigde gegevens die een partij moet mogen verwerken. De aanbieder van een maatwerkvoorziening zal, om adequate ondersteuning te kunnen bieden, veelal moeten beschikken over persoonsgegevens over de gezondheid. De aanbieder van een algemene voorziening daarentegen zal wellicht in het geheel geen gegevens hoeven te verwerken, dan wel kunnen volstaan met enkele basale gegevens die noodzakelijk zijn als de cliënt meerdere malen van de voorziening gebruik maakt of wanneer een bijdrage verschuldigd is.” (MvT Wmo, p. 68).

Voor de verwerking van persoonsgegevens in het Jeugddomein hebben de ministers van VWS en V&J een pia laten uitvoeren. In deze pia voor het Jeugddomein is onder meer opgenomen: *“Gemeenten en ketenpartners moeten voor de gegevensverwerkingen waarvoor zij verantwoordelijke zijn, vaststellen welke gegevens daarvoor echt noodzakelijk zijn. De noodzakelijkheidstoets wordt ingevuld door de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit. Proportionaliteit ziet daarbij op de verhouding tussen doel en middel: is de gegevensverwerking proportioneel om het doel te bereiken. Subsidiariteit ziet op de vraag of er voor de voorziene gegevensverwerking alternatieven zijn die minder inbreuk maken op de privacy van betrokkenen of die meer waarborgen bieden. De gegevensset voor een voorgenomen gegevensverwerking moet worden vastgesteld op basis van de verwachte noodzaak van bepaalde gegevens. (...)Doordat de ontwikkeling nog in gang is zal de beoordeling van de noodzaak om bepaalde gegevens te verwerken nog kunnen wijzigen. De gegevenssets dienen regulier geëvalueerd en onderhouden te worden door de verantwoordelijke, zodat bovenmatige gegevensverwerking steeds voorkomen wordt.”⁵⁸*

In parlementaire stukken van de behandeling van de Jeugdwet in de Eerste Kamer staat gedetailleerd omschreven welke gegevens in welk stadium mogen worden verwerkt en door wie. Aangegeven wordt dat er bij de ‘toegangstaak’ via de gemeente of via de huisarts/specialist uitsluitend sprake kan zijn van de verwerking van NAW-gegevens, ‘basisgegevens jeugdzorg’ en medische persoonsgegevens.⁵⁹

Hulpvraag is leidend

Het proportionaliteitsvereiste betekent voor de verwerking van (bijzondere) persoonsgegevens voor de toeleiding naar zorg in het sociaal domein dat de persoonsgegevens die over de burger worden verwerkt in verhouding moeten staan tot dit doel. De AP is van oordeel dat het uitgangspunt is dat de hulpvraag van de burger daarbij leidend is.⁶⁰

Gegevens zijn niet noodzakelijk voor de toeleiding naar zorg indien deze niet relevant zijn voor het toedien wel afwijzen van een voorziening voor de specifieke hulpvraag. Indien met minder gegevens kan worden volstaan is de verwerking van (andere, meeromvattende) gegevens niet toegestaan. Het kan nodig zijn dat de hulpvraag nader moet worden geïnventariseerd en dat naar aanleiding daarvan de hulpvraag in samenspraak met betrokkene wordt uitgebreid. Ook dan geldt dan alleen die gegevens mogen worden

⁵⁸ Privacy Impact Assessment in verband met gegevensverwerking bij de uitvoering van de Jeugdwet door gemeenten, Bijlage bij Kamerstukken II, 32 761, nr. 77.

⁵⁹ Kamerstukken I, 2013/14, 33 684, D en F, p. 106 resp. 5 e.v.

⁶⁰ Dit uitgangspunt is ook opgenomen in de informatievoorziening die KING/VNG voor gemeenten heeft opgesteld voor de verwerking van persoonsgegevens in het sociaal domein. Zie bijvoorbeeld het factsheet “Triage en privacy in het sociaal domein”, <https://vng.nl/onderwerpenindex/sociaal-domein/isd-informatievoorziening-sociaal-domein/publicaties/privacy-triage-in-het-sociaal-domein>.

verwerkt die noodzakelijk zijn voor de toeleiding naar zorg naar aanleiding van de nader geïnventariseerde en eventueel uitgebreide hulpvraag.

Een brede, integrale, uitvraag gericht op het functioneren van de betrokkene op meerdere gebieden die niet zijn gerelateerd aan de hulpvraag is in elk geval niet proportioneel. Deze gegevens zijn immers niet noodzakelijk voor het specifieke doel waarvoor de burger zich tot de gemeente / het wijkteam heeft gewend.

Het uitgangspunt dat de hulpvraag leidend is, is ook opgenomen in de beleidsvisie van de minister van BzK en de pia 3D.⁶¹

In de beleidsvisie wordt daar onder meer over gezegd: *“de hulpvraag van de burger en de mate waarin de burger zelfwel of geen regie kan voeren, zijn mede bepalend voor de mate waarin persoonsgegevens verwerkt kunnen worden. Bij bijvoorbeeld een enkelvoudige hulpvraag van een regie voerende burger zullen minder gegevens noodzakelijk zijn dan in acute noodsituaties of bij complexe multi-problematiek.”*⁶² De beleidsvisie vervolgt: *“De Wbp vraagt van overheden om terughoudend te zijn in de uitvraag en verwerking van persoonsgegevens. Ook als in samenspraak met de burger wordt gewerkt, moet deze erop kunnen vertrouwen dat de wijze waarop de gemeente dat doet voldoet aan de criteria van noodzaak, subsidiariteit en proportionaliteit. De aard van de fase van intake en vraagverheldering is dat er nog veel onduidelijk is. De vraag of, en zo ja welke (achterliggende) problematieken er spelen is nog onbeantwoord. Het uitgangspunt moet daarbij zijn dat voor de uitvraag van persoonsgegevens in eerste instantie de hulpvraag leidend is, en niet de beschikbaarheid van persoonsgegevens.”*⁶³

In de pia 3D is uitdrukkelijk het risico benoemd van bovenmatige en buitenproportionele verwerking van persoonsgegevens in het sociaal domein, *“omdat de afweging ten aanzien van noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit minimaal is. Dat risico ligt voornamelijk op de loer als de gegevensverwerking niet is toegespitst op de concrete hulpvraag, maar voortvloeit uit een meer algemene werkwijze. In zoverre kunnen a priori persoonsgegevens worden verwerkt die mogelijk niet relevant en noodzakelijk zijn voor de problematiek die aan de orde is. De gegevens worden dan namelijk niet zozeer vastgelegd omdat die uiteindelijk noodzakelijk zijn voor de concrete hulpvraag, maar omdat die gegevens in het kader van de voorgestane werkwijze nu eenmaal verzameld zijn.”* Daarbij is benadrukt dat deze benadering niet in overeenstemming is met de regelgeving. *“Gemeenten die deze werkwijze overwegen, zullen bij de intake steeds de afweging moeten maken welke gegevens gelet op de hulpvraag van de burger noodzakelijk zijn.”*

Over het uitgangspunt dat de hulpvraag leidend is zegt de pia 3D verder: *“Deze werkwijze gaat uit van de professionele kennis van de medewerker met betrekking tot samenhangen tussen problematiek en de noodzaak voor samenhangende aanpak. Mede op basis daarvan maakt de medewerker afwegingen omtrent te verkennen thema's en bijbehorende gegevensverwerking ook als de burger er niet direct zelf mee komt. (...) Dit betekent dat doel en noodzaak tot verwerking van persoonsgegevens veeleer gelegen zijn in de specifieke omstandigheden van een concreet geval en niet zozeer in meer algemene doelen zoals de uitvoering van de taken en werkzaamheden binnen het (gehele) sociaal domein.”*⁶⁴

⁶¹ Beleidsvisie “Zorgvuldig en bewust; Gegevensverwerking en Privacy in een gedecentraliseerd sociaal domein,” van de minister van BZK, Kamerstukken II, 2013/14, 32 761, nr. 62 en Privacy Impact Assessment Gemeentelijke 3D informatiehuishouding, Kamerstukken II 2014-2015, 32 761, nr. 76.

⁶² Beleidsvisie “Zorgvuldig en bewust; Gegevensverwerking en Privacy in een gedecentraliseerd sociaal domein,” van de minister van BZK, Kamerstukken II, 2013/14, 32 761, nr. 62, p. 12.

⁶³ Beleidsvisie “Zorgvuldig en bewust; Gegevensverwerking en Privacy in een gedecentraliseerd sociaal domein,” van de minister van BZK, Kamerstukken II, 2013/14, 32 761, nr. 62, p. 29.

⁶⁴ Privacy Impact Assessment Gemeentelijke 3D informatiehuishouding, Kamerstukken II 2014-2015, 32 761, nr. 76, p. 11.

Mede naar aanleiding van de beleidsvisie en de pia 3D heeft de VNG een aantal documenten ontwikkeld om gemeenten te ondersteunen bij het Wbp conform inrichten van hun uitvoeringspraktijk in het sociaal domein en daarbij rekening te houden met de aspecten noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit. Het betreft onder meer de zelfscan privacy sociaal domein en de Handreiking privacy in het sociaal domein voor de professional. In de zelfscan privacy sociaal domein staat bijvoorbeeld: *“Heeft u in het werkproces momenten ingebouwd waarop professionals zich nadrukkelijk afvragen of de verwerking van persoonsgegevens noodzakelijk en proportioneel is en aan de eisen van subsidiariteit voldoet? Op de momenten dat er een afweging gemaakt wordt over de routing of aanpak van de vraag is vaak impliciet ook de vraag welke gegevens daar voor nodig zijn bijvoorbeeld bij de routing van een casus waardoor gegevensverwerking plaatsvindt? En legt de professional deze afweging ook vast?”*⁶⁵

In de Handreiking privacy in het sociaal domein voor de professional is onder meer opgenomen: *“De gewenste gegevensverwerking en uitwisseling weeg ik af tegen de noodzaak van de hulp, zorg of bijsturing die ik wil verlenen. In dit oordeel betrek ik met wie ik welke informatie deel en op welk moment. Dan stel ik vast of mijn aanpak zuiver gericht is op de beoogde doelstellingen. Daarbij stel ik mijzelf de volgende vragen: Noodzaak: Welke gegevens zijn noodzakelijk (dat is iets anders dan mogelijk en wenselijk) gegeven het gestelde doel? Subsidiariteit: is het delen of opvragen van informatie de minst ingrijpende maatregel? (need-to-know). Proportionaliteit: staan het delen of opvragen van de informatie en het doel met elkaar in verhouding? Kan het ook met minder informatie? Kan en mag het: zijn er beperkingen vanuit de doelbinding waardoor ik alleen met toestemming of als er sprake is van vitaal belang de informatie kan uitwisselen, zijn er specifieke privacyregels die gelden voor betrokken partijen?”*⁶⁶

2.6 Doelbinding (artikel 7 Wbp)⁶⁷

Artikel 7 van de Wbp bepaalt dat persoonsgegevens worden verzameld voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

In de MvT op de Wbp wordt benadrukt dat deze doelbinding reeds bij het verzamelen van gegevens aanwezig dient te zijn. *“Niet alleen dient er dan sprake te zijn van een uitdrukkelijk en welbepaald doel waarvoor de gegevens worden verzameld. Ook dient dat doel gerechtvaardigd te zijn.”*⁶⁸ *Het vergaren van persoonsgegevens uitsluitend “omdat dat misschien in de toekomst handig kan zijn”, of voor “je weet maar nooit” kan dus niet.”*⁶⁹

*“Er mogen geen gegevens worden verzameld zonder een precieze doelomschrijving. De doelomschrijving mag niet zo vaag of ruim zijn dat zij bijvoorbeeld tijdens het verzamelproces geen kader kan bieden waaraan getoetst kan worden of de gegevens nodig zijn voor dat doel of niet. Het doel mag ook niet in de loop van het verzamelproces geformuleerd worden.”*⁷⁰

Samenhang met artikel 8 Wbp

In de MvT op de Wbp wordt verder opgemerkt dat artikel 8 van de Wbp een limitatieve opsomming bevat van gronden voor toelaatbare gegevensverwerking. Van 'gerechtvaardigde doeleinden' kan alleen sprake zijn als deze met inachtneming van artikel 8 kunnen worden bereikt.

Indien een doel alleen bereikbaar is als persoonsgegevens in strijd met artikel 8 worden verwerkt is niet voldaan aan het vereiste van een 'gerechtvaardigd doel' en mogen de betrokken gegevens op grond van artikel 7 van de Wbp ook niet worden verzameld.⁷¹

⁶⁵ <https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/20151217-isd-privacy-zelfscan-dec2015.pdf>.

⁶⁶ <https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/isd-handreiking-privacy-professional-vokt2015.pdf>, p.3.

⁶⁷ Artikel 5, eerste lid, onder b, AVG.

⁶⁸ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 78 en 79.

⁶⁹ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 6, p. 34.

⁷⁰ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 79.

⁷¹ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 79.

2.7 Bovenmatig (11, eerste lid, Wbp)⁷²

Artikel 11, eerste lid, van de Wbp bepaalt onder meer dat persoonsgegevens slechts worden verwerkt voor zover zij, gelet op de doeleinden waarvoor zij worden verzameld niet bovenmatig zijn.

Het doel waarvoor de gegevens zijn verzameld en vervolgens worden verwerkt, is bepalend voor de hoeveelheid en de soort gegevens die onderwerp van verwerking vormen.⁷³

Hierboven is reeds uiteengezet dat gegevens op grond van onder meer artikel 21, eerste lid, onderdeel f, van de Wbp, artikel 9, onderdeel e, Wbp, artikel 7.4.0 van de Jeugdwet en artikel 5.1.1 Wmo 2015 noodzakelijk dienen te zijn voor het doel waarvoor deze worden verwerkt. Indien niet is voldaan aan het noodzakelijkheidsvereiste is er geen uitzondering op het verbod op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens dan wel is er geen grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens in artikel 8 Wbp. Evenmin is er een grondslag voor de verwerking van niet noodzakelijke gegevens opgenomen in de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

Gegevens die niet noodzakelijk zijn, zijn per definitie bovenmatig.

2.8 Zorgplicht (Artikel 15 Wbp)⁷⁴

Artikel 15 van de Wbp schrijft voor dat de verantwoordelijke zorg draagt voor de naleving van de verplichtingen, bedoeld in de artikelen 6 tot en met 12 en 14, tweede en vijfde lid, van de Wbp.

In de MvT op de Wbp wordt beschreven dat een ieder die persoonsgegevens verwerkt - ongeacht in welke hoedanigheid hij ze verwerkt - deze in overeenstemming met de wet en op behoorlijke en zorgvuldige wijze dient te verwerken. Verder wordt opgemerkt dat deze algemene norm is uitgewerkt in de vereisten van hoofdstuk twee van de Wbp (waarin onder meer de hierboven uitgewerkte artikelen 7, 8 en 11, tweede lid, Wbp zijn opgenomen). De MvT noemt artikel 15 Wbp daarbij als een extra verplichting voor de verantwoordelijke: "hij dient namelijk zorg te dragen voor de naleving van deze vereisten. Hij dient de nodige maatregelen te treffen c.q. garanties te bedingen dat degene die de gegevens verwerkt, zich houdt aan deze algemene beginselen."⁷⁵

De gemeente Nijmegen heeft bepaald dat de wijkteams de ZRM gebruiken als hulpmiddel om het keukentafelgesprek te voeren. Aangezien de ZRM de mogelijkheid biedt om een integraal beeld te vormen van de zelfredzaamheid van burgers op een groot aantal leefdomeneinen kan er bij de verwerking van persoonsgegevens aan de hand van de ZRM een zekere spanning ontstaan met het uitgangspunt in de artikelen 7, 8 en 11, eerste lid, Wbp dat alleen gegevens worden verwerkt die noodzakelijk zijn voor het betreffende doel.

Zoals eerder al aangehaald benoemt de pia 3D dit ook expliciet als een risico: *"Een groot risico dat er*

⁷² Artikel 5, eerste lid, onder c, AVG. Deze bepaling luidt persoonsgegevens moeten toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt ("minimale gegevensverwerking").

⁷³ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 96.

⁷⁴ Artikel 5, tweede lid, van de AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke er verantwoordelijk is voor de naleving van artikel 5, eerste lid AVG (onder andere dat gegevens alleen worden verzameld voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doelen én dat gegevens toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is ("minimale gegevensverwerking"). Bovendien bepaalt artikel 5, tweede lid, AVG dat de verwerkingsverantwoordelijke kan aantonen dat hieraan wordt voldaan ("verantwoordingsplicht").

⁷⁵ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 100.

bovenmatig en buitenproportioneel persoonsgegevens worden vastgelegd, omdat de afweging ten aanzien van noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit minimaal is. (...) Persoonsgegevens worden a priori verwerkt die mogelijk niet relevant en noodzakelijk zijn voor de problematiek.”⁷⁶

Uit artikel 15 Wbp vloeit voort dat de gemeente Nijmegen als verantwoordelijke voor de gegevensverwerking zorg draagt voor de naleving van het noodzakelijkheidsvereiste zoals neergelegd in de artikelen 7, 8 en 11, eerste lid, Wbp. Dat betekent dat de gemeente maatregelen treft waarmee wordt geborgd dat wijkteamleden bij de verwerking van persoonsgegevens aan de hand van de ZRM niet meer gegevens verwerken dan noodzakelijk.

Dat kan bijvoorbeeld door het organiseren van opleidingen en het opstellen van handreikingen voor professionals.

Eén van de aanbevelingen uit het toestemmingsrapport is dan ook dat wordt voorzien in instructies voor professionals. Deze aanbeveling luidde als volgt:

- Koppel de taken van de professional aan de benodigde gegevensverwerkingen en de grondslagen die daarvoor gelden. Neem dit op in de werkinstructies.
 - Specificeer in welke gevallen toestemming voor de verwerking van persoonsgegevens de enige mogelijke grondslag voor de gegevensverwerking is en zorg ervoor dat de professional borgt dat deze vrij, specifiek en geïnformeerd is.
 - Specificeer daarnaast in welke gevallen toestemming nodig is als grond voor de doorbreking van de geheimhoudingsplicht. Zorg ervoor dat de professional weet dat hij én een grondslag voor de gegevensverwerking én een grond voor de doorbreking van de geheimhoudingsplicht heeft.
 - Ondersteun de professional door ook het informeren van de burger deel uit te laten maken van de werkprocessen en zorg ervoor dat hij over begrijpelijk informatiemateriaal voor de burger beschikt.
- Als het voor de professional zelf duidelijk is op basis van welke gegevens hij mag verwerken voor welke doelen en op basis van welke grondslagen dan is hij ook beter in staat dit uit te leggen aan de burger.^{77 78}

De AP gaat ervan uit dat bovenbedoelde handreiking voor de professional in het Nijmeegse sociaal domein uitwerkt wat de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit *concreet* betekenen bij het verwerken van persoonsgegevens voor de toeleiding naar voorzieningen in het sociaal domein in de gemeente Nijmegen. Een dergelijke handreiking kan niet volstaan met het noemen van de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit en het uitgangspunt dat er terughoudend moeten worden omgegaan met de verwerking van persoonsgegevens. Het moet gaan om een heldere, praktische handreiking die is toegespitst op het verwerken van persoonsgegevens in het sociaal domein in de gemeente Nijmegen.

Daarbij kunnen enerzijds een aantal meer algemene noties worden opgenomen zoals:

⁷⁶ Privacy Impact Assessment Gemeentelijke 3D informatiehuishouding, Kamerstukken II 2014-2015, 32 761, nr. 76, p.28.

⁷⁷ AP, de rol van toestemming in het sociaal domein, april 2016, paragraaf 5.5.

⁷⁸ NB: In dit rapport is ook beschreven dat gegevens alleen mogen worden verwerkt indien deze *noodzakelijk* zijn voor het betreffende doel. Zie onder meer p.1 van Bijlage I bij het rapport: “*De Wbp schrijft voor dat elke verwerking van persoonsgegevens een grondslag heeft in artikel 8 van de Wbp. Daarbij geldt bovendien het noodzakelijkheidsvereiste. Dat wil zeggen dat ten eerste het doel en de aard en omvang van de gegevens die voor dat doel worden verwerkt met elkaar in verhouding moeten zijn en ten tweede altijd moet worden gekozen voor de minst ingrijpende verwerking van persoonsgegevens. Daarmee brengt het noodzakelijkheidsvereiste een belangrijke nuancering aan op het uitgangspunt dat gemeenten vrij zijn in de wijze waarop zij uitvoering geven aan de gegevensverwerking in het sociaal domein. Op het moment dat de ene gemeente véél meer gegevens verwerkt voor een bepaald doel dan een andere gemeente voor datzelfde doel verwerkt zal dat voor de Autoriteit Persoonsgegevens aanleiding zijn om vraagtekens te plaatsen bij de noodzakelijkheid van de meeromvattende verwerking.*”

- Wat het uitgangspunt "de hulpvraag is leidend" voor de Nijmeegse praktijk concreet inhoudt;
- dat een brede uitvraag tijdens een keukentafelgesprek niet betekent dat ook breed wordt geregistreerd;
- dat een plan van aanpak geen volledige weergave van het gesprek is maar alleen die gegevens bevat die noodzakelijk zijn voor de hulpvraag;
- dat over het algemeen bij verlenging van een voorziening minder gegevens noodzakelijk zijn dan bij een nieuwe aanvraag;
- dat bij een enkelvoudige vraag over het algemeen geen brede uitvraag nodig is;
- dat gegevens niet mogen worden geregistreerd omdat "informatie nou eenmaal aan de orde is gekomen" of omdat "het handig zou kunnen zijn voor de toekomst".

Anderzijds dient een dergelijke handreiking meer specifiek in te gaan op de aard en omvang van de gegevens die worden verwerkt en wanneer deze al dan niet noodzakelijk zijn. Hierbij zal een vertaalslag moeten worden gemaakt van de Wbp en bovengenoemde algemene noties naar de concrete uitvoeringspraktijk van de professional in het Nijmeegse sociaal domein.

De gemeente Nijmegen heeft voor dergelijke meer specifieke handreikingen een overzicht nodig van de doelen, grondslagen en persoonsgegevens die worden verwerkt voor de toeleiding naar zorg in het sociaal domein.⁷⁹

Aanbeveling 5.1 van het toestemmingsrapport ziet op een dergelijk overzicht:

"Specificeer en concretiseer noodzakelijke gegevens, grondslagen en doelen

- Is er een onderscheid tussen enkelvoudige en multiprobleemgevallen?
- Worden de enkelvoudige gevallen multidisciplinair behandeld?
- Wordt er onderscheid gemaakt tussen gegevens die worden verwerkt door de gemeente en gegevens die worden verwerkt door hulpverleners (al dan niet in dienst van de gemeente)?
- Welke taken kunnen er per domein grofweg worden onderscheiden voor de gemeente, het wijkteam en eventuele andere hulpverleners. (Zijn er domein overstijgende taken of taken op het gebied van vroegsignalering?)
- Waar zijn deze taken geregeld in de domeinwetten?
- Welke gegevensstromen horen bij de uitvoering van deze taken?
- Welke grondslagen uit artikel 8 van de Wbp horen bij welke gegevensstromen?
- Voor de taken die niet wettelijk zijn geregeld – zoals domeinoverstijgende taken of bepaalde vormen van vroegsignalering – kan alleen toestemming – eventueel – een grondslag zijn. Daarbij zal dus goed moeten worden bekeken of aan de randvoorwaarden voor rechtsgeldige toestemming is voldaan (vrij, specifiek en geïnformeerd)."⁸⁰

Ook in het Implementatieplan privacy sociaal domein van de VNG is overigens opgenomen dat gemeenten handreikingen voor professionals opstellen: "Stel een handreiking op voor de professional. Door een handreiking voor het verwerken van persoonsgegevens op te stellen en te bespreken bieden gemeenten professionals in het sociaal domein handvatten om op een juiste manier persoonsgegevens te verwerken. Centraal staat het belang van de professionele afweging om te komen tot een juiste balans tussen noodzakelijke gegevensverwerking vanuit de maatschappelijke opgave sociaal domein én de borging van de privacy van de burger. Naast deze handreiking is het essentieel dat de professionals

⁷⁹ De AVG verplicht hier overigens ook toe. Bijvoorbeeld overweging 39 bij de AVG "(...) Meer bepaald dienen de specifieke doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt, expliciet en gerechtvaardigd te zijn en te zijn vastgesteld wanneer de persoonsgegevens worden verzameld (...)." Na 25 mei 2018 zal voor dergelijke (nieuwe) verwerkingen overigens ook een gegevensbeschermingseffectbeoordeling ex artikel 35 AVG verplicht zijn.

⁸⁰ AP, de rol van toestemming in het sociaal domein, april 2016, paragraaf 5.1.

opleiding krijgen en met elkaar in gesprek gaan over privacy bijvoorbeeld door middel van intervisie of periodieke evaluatie aan de hand van een casus. Zo wordt het onderdeel van de professionaliteit van professionals en medewerkers”.⁸¹

⁸¹ <https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/20151217-isd-privacy-implementatieplan-v1def.pdf>, p. 8. Zie ook <https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/isd-handreiking-privacy-professional-vokt2015.pdf>, p.1.

3. Bevindingen

3.1 Algemeen

De gemeente Nijmegen heeft op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet diverse gemeentelijke regelingen tot stand gebracht, waaronder de Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Nijmegen 2016⁸² en de Verordening jeugdhulp gemeente Nijmegen 2015.⁸³ De gemeente Nijmegen heeft in de Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016 nader uitgewerkt hoe zij van haar bevoegdheden op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet gebruik zal maken.⁸⁴ Daarnaast heeft de gemeente Nijmegen in het Beleidskader Wmo & Jeugd 2015-2018 “Veur Mekäör; zorg en welzijn dichtbij” (het Beleidskader) nader omschreven hoe zij de komende jaren invulling wil geven aan de hiervoor genoemde wettelijke taken binnen het sociaal domein.⁸⁵

3.1.1 Sociale wijkteams

In de gemeentelijke regelgeving en in het Beleidskader heeft de gemeente Nijmegen een centrale rol toebedeeld aan multidisciplinaire sociale wijkteams (SWT).⁸⁶ Deze wijkteams houden zich bezig met de toeleiding naar Wmo- en jeugdhulpvoorzieningen. Toeleiding naar voorzieningen houdt in dat de wijkteams namens het college van burgemeester en wethouders het vooronderzoek doen, het (keukentafel)gesprek met de cliënt voeren en een advies opstellen op basis waarvan het college kan besluiten tot verstrekking van een maatwerkvoorziening Wmo of een individuele jeugdhulpvoorziening. In de wijkteams werken mensen van verschillende zorg- en welzijnsorganisaties in de wijk samen, zoals de wijkverpleegkundige, opbouwwerker, maatschappelijk werker, Wmo-consulent en ouderenadviseur. In de gemeente Nijmegen zijn elf sociale wijkteams actief.

De afzonderlijke wijkteams maken onderdeel uit van het Samenwerkingsverband sociale wijkteams Nijmegen (het Samenwerkingsverband). Het Samenwerkingsverband is door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nijmegen bij Aanwijzingsbesluit aangewezen als organisatie voor het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van de hiervoor genoemde verordeningen.⁸⁷ Het Samenwerkingsverband heeft de onderlinge samenwerking en verantwoordelijkheidsverdeling nader geregeld in een samenwerkingsovereenkomst, waarbij de gemeente Nijmegen ook partij is. Van die overeenkomst maakt het “Convenant gegevensuitwisseling sociaal wijkteams gemeente Nijmegen”⁸⁸ onderdeel uit. Voor wat betreft de gegevensuitwisselingen die binnen het sociaal domein in Nijmegen plaatsvinden is tevens een privacynotitie opgesteld.⁸⁹

⁸² Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Nijmegen 2016, Gmb. 2016, nr. 74905.

⁸³ Verordening jeugdhulp gemeente Nijmegen 2015, Gmb. 2014, nr. 59958.

⁸⁴ Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016, Gmb. 2016, nr. 12553; voor 2017, Gmb. 2017, nr. 10024.

⁸⁵ Beleidskader Wmo & Jeugd 2015-2018 “Veur Mekäör; zorg en welzijn dichtbij”, september 2014.

⁸⁶ Zie onder meer het openbaar collegevoorstel; Organisatie en randvoorwaarden sociale wijkteams, Zorg & Welzijn / 1051 en het Aanwijzingsbesluit samenwerkingsverband sociale wijkteams Nijmegen. Alsmede Convenant gegevensuitwisseling sociale wijkteams gemeente Nijmegen: “De sociale wijkteams zijn belast met de uitvoering van het onderzoek als bedoeld in artikel 2.3.2 Wmo 2015 onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders.” en “deskundigen jeugdhulp die onderdeel uitmaken van het sociaal wijkteam zijn belast met de advisering aan het college over de inzet jeugdhulp nadat door een jeugdige en/of diens ouder een melding van een behoefte aan jeugdhulp is ingediend.”

⁸⁷ Aanwijzingsbesluit samenwerkingsverband sociale wijkteams Nijmegen, Gmb. 2017, nr. 38718; voor voorgaande jaren zijn soortgelijke besluiten genomen.

⁸⁸ Convenant gegevensuitwisseling sociaal wijkteams gemeente Nijmegen, <https://www.stipnijmegen.nl/sociale-wijkteams/privacy/>.

⁸⁹ Verwerking van persoonsgegevens in het kader van de gemeentelijke taken ingevolge Jeugdwet en Wmo, Een privacynotitie voor de regio Nijmegen, <http://www.stipnijmegen.nl/sociale-wijkteams>.

3.1.2 Gebruik van de ZRM

Een belangrijk onderdeel van het onderzoek door de wijkteams is het voeren van een of meer gesprekken met de cliënt en zijn of haar netwerk, waarvan de uitkomst wordt opgenomen in het onderzoeksverslag. Het gespreks- of onderzoeksverslag vormt de basis voor de aanvraag van een maatwerk- of individuele jeugdhulpvoorziening.

In paragraaf 1.5 van de beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016 staat dat de wijkteams: “voor het in kaart brengen van behoeften een integrale lijst met alle leefgebieden gebruiken als hulpmiddel en checklist waaraan acties gekoppeld kunnen worden en ook de mate van zelfredzaamheid per leefgebied. De vragenlijst wordt flexibel gebruikt in aansluiting op de situatie van de cliënt; welke leefgebieden in het gesprek aan bod komen, de volgorde en de toepassing (invulling achteraf of doorlopen aan het einde van het gesprek bijvoorbeeld).”⁹⁰

In het onderzoek is naar voren gekomen dat in de periode medio 2015 tot juli 2016 de ZRM in 20% procent van de gevallen geheel of gedeeltelijk is ingevuld.⁹¹ De AP heeft uit deze 20% een steekproef van 10 dossiers getrokken. De AP heeft derhalve geen dossiers bekeken waarin de ZRM niet is gebruikt.

De sociale wijkteams gebruiken de ZRM als middel om de ondersteuningsbehoefte van de cliënt te bepalen. Er wordt een aangepaste versie van de ZRM gebruikt die afwijkt van het landelijke instrument (in Nijmegen wordt dit de Easycarevragenlijst genoemd).⁹²

Bij het invullen van de ZRM worden de volgende leefgebieden besproken:

- Lichamelijke gezondheid
- Psychische gezondheid
- Huiselijke relaties, kinderen en gezin
- Sociaal netwerk
- Activiteiten dagelijks leven en huishouden
- Werk, opleiding en dagbesteding
- Maatschappelijke participatie
- Verplaatsen/vervoer
- Wonen en huisvesting
- Communicatie
- Administratie, financiën en regelgeving
- Verslaving
- Justitie

De burger wordt gevraagd per leefgebied zelf aan te geven in welke mate hij zelfredzaam is. De burger geeft zichzelf per leefgebied een score van 1 tot en met 10.⁹³

3.1.3 WIZ-portaal⁹⁴

Het WIZ-portaal is het registratiesysteem van de sociale wijkteams. In het WIZ-portaal kan onder meer een integraal plan worden opgesteld voor zowel de individuele burger als voor gezamenlijke huishoudens.

⁹⁰ Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016, Gmb. 2016, nr. 12553; voor 2017, Gmb. 2017, nr. 10024.

⁹¹ Zie interviews gemeente Nijmegen van 24 augustus 2016.

⁹² Hiervoor is gekozen omdat de gemeente wilde aansluiten bij een vragenlijst van het Radboud ziekenhuis ten behoeve van de verheldering van de hulpvraag waar de betrokken welzijnsorganisaties al mee werkten.

⁹³ Zie interviews gemeente Nijmegen van 24 augustus 2016.

⁹⁴ Deze informatie is gedeeltelijk ontleend aan www.wizportaal.nl.

Bedoeling is dat in het plan doelen worden gesteld en per doel acties worden uitgezet voor de verschillende betrokkenen: wie gaat wat doen en wanneer. Na afronding van het plan kan er automatisch een pdf worden gegenereerd zodat het plan digitaal en op papier aan de cliënt kan worden overhandigd.

Ook kunnen er per cliënt acties worden aangemaakt met omschrijving, prioriteit en einddatum. De acties kunnen worden aangemaakt voor de gebruiker zelf, maar ook voor andere gebruikers. In de persoonlijke actielijst van de gebruiker kan tevens worden gezocht op basis van diverse criteria. Daarnaast kunnen notities worden geregistreerd, bijvoorbeeld een intakeverslag of een voortgangsgesprek. De notities zijn onderdeel van het centrale dossier van een cliënt.

De zelfredzaamheidsmatrix is in het WIZportaal geïntegreerd.⁹⁵ Het WIZportaal bevat per leefgebied een onderdeel met een invulveld waarin de situatie van de cliënt kan worden toegelicht. Ook zijn de scores per leefgebied opgenomen. Aan de hand hiervan wordt een plan aangemaakt met per leefdomein een score, doelen en acties. Het WIZportaal bevat ook per leefdomein een veld voor open notities en de mogelijkheid om losse documenten in het systeem op te nemen.

3.1.4 Verantwoordelijke voor gegevensverwerking

Op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet is het college van burgemeester en wethouders bevoegd tot verwerking van persoonsgegevens in het kader van haar taken en verplichtingen op grond van die wetten.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nijmegen heeft de concrete uitvoering van die wettelijke taken en de daarmee verband houdende gegevensverwerkingen bij de sociale wijkteams neergelegd. Het college heeft daarbij de regel gesteld dat sociale wijkteams zich bij de uitvoering van die taken dienen te houden aan Wet bescherming persoonsgegevens⁹⁶ en dat zij in dat verband een privacyconvenant dienen op te stellen. Ook heeft de gemeente Nijmegen in de Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016 bepaald dat de wijkteams voor het in kaart brengen van behoeften de ZRM gebruiken.⁹⁷ In het privacyconvenant – waarbij het college van B&W van de gemeente Nijmegen zelf partij is – wordt het college aangemerkt als verantwoordelijke in de zin van artikel 1 sub d van de Wbp.⁹⁸

In lijn hiermee is hetgeen hierover is opgemerkt in de hiervoor aangehaalde privacynotitie:

“Het college is verantwoordelijk voor de zorgvuldigheid van de gegevensverwerking die door of namens de gemeente plaatsvindt. Zij stelt eisen aan beveiliging en borging van privacy en is verantwoording verschuldigd aan de raad voor de wijze waarop het hieraan invulling geeft. De afspraken die gemeenten maken over gegevensverwerking en privacy dienen transparant te zijn en onderdeel van het lokale democratische proces. Voor zover de gemeente haar taken in samenwerking uitvoert, is het college ervoor verantwoordelijk dat gegevensverwerking is ingebed in een zorgvuldig proces van triage en maakt hierover afspraken met samenwerkingspartners. Ook indien de gemeente een deel van haar taken uitbesteedt aan

⁹⁵ Zie bijvoorbeeld paragraaf 2.20 van de Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016, Gmb. 2016, nr. 12553; voor 2017, Gmb. 2017, nr. 10024. *“In het WIZ-portaal, het registratiesysteem van de Sociale Wijkteams in Nijmegen, zijn deze leefgebieden eveneens opgenomen.”*

⁹⁶ Zie bijvoorbeeld artikel 4 van de Verordening maatschappelijke ondersteuning Nijmegen.

⁹⁷ Paragraaf 1.5 Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016, Gmb. 2016, nr. 12553; voor 2017, Gmb. 2017, nr. 10024. *“Voor het in kaart brengen van behoeften wordt een integrale lijst met alle leefgebieden gebruikt als hulpmiddel en checklist (in Nijmegen de Easycarevragenlijst) waaraan acties gekoppeld kunnen worden en ook de mate van zelfredzaamheid per leefgebied. De vragenlijst wordt flexibel gebruikt in aansluiting op de situatie van de cliënt; welke leefgebieden in het gesprek aan bod komen, de volgorde en de toepassing (invulling achteraf of doorlopen aan het einde van het gesprek bijvoorbeeld).”*

⁹⁸ Artikel 1, lid 19, Convenant gegevensuitwisseling sociaal wijkteams gemeente Nijmegen, <https://www.stipnijmegen.nl/sociale-wijkteams/privacy/>.

private partijen, blijft de gemeente verantwoordelijk voor de zorgvuldigheid van de gegevensverwerking. Zij moet dit borgen in de contracten met de uitvoerende partijen, waarin een beveiligingsniveau moet worden afgesproken dat minimaal op het niveau als neergelegd in de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) moet zijn. Ook moet continuïteit van dienstverlening worden afgesproken (bv. bij storingen of faillissement) en ook, waar nodig, afspraken bevatten over voorafgaand overleg bij voorgenomen aanpassingen in de ondernemingsrechtelijke structuur om het risico op doorgifte van persoonsgegevens aan derde landen zoveel mogelijk te beperken.”⁹⁹

Dit uitgangspunt past ook bij hetgeen is opgemerkt in de toelichting op de tweede nota van wijziging op het voorstel voor de Veegwet VWS 2015: *“Aangezien het college van burgemeester en wethouders zelden zelf de persoonsgegevens zullen verwerken, spreekt artikel 7.4.0 (van de Jeugdwet) van «het college of een door het college aangewezen persoon». Hieronder zullen in ieder geval de gemeente ambtenaren vallen die door of namens het college zijn belast met de uitvoering van de Jeugdwet. Daarnaast is het mogelijk dat ook anderen worden aangewezen, bijvoorbeeld indien het college delen van de uitvoering van de Jeugdwet aan derden heeft gemandateerd. Het college blijft er daarbij voor verantwoordelijk dat de instelling waaraan is uitbesteed zich bij het verwerken van de gegevens aan de regels houdt.”¹⁰⁰*

Ook in de beleidsvisie van de Minister van BzK wordt hiervan uitgegaan: *“Verantwoordelijkheid voor privacy bij uitbesteding van taken; Een manier waarop gemeenten de regierol organiseren is door het uitbesteden van deze taak en de bijbehorende gegevensverwerking aan een private partij. Gemeenten blijven in dergelijke constructies verantwoordelijk voor de zorgvuldige omgang met gegevens en de borging van de privacy, zowel in politieke zin als in de zin van de Wbp.”¹⁰¹*

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nijmegen bepaalt dát en welke gegevens er voor de toeleiding naar zorg door de sociale wijkteams moeten worden verwerkt, welke middelen daarbij worden aangewend en welke eisen daaraan (bijvoorbeeld voor wat betreft de beveiliging van persoonsgegevens) worden gesteld. Blijkens de privacynotitie en het privacyconvenant merkt het college zichzelf bovendien aan als (eind)verantwoordelijke voor de gegevensverwerkingen in het sociale domein.¹⁰²

Gelet op dit alles kwalificeert het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nijmegen als verantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 1, onder d, Wbp voor de verwerking van gegevens ten behoeve van de toeleiding naar zorg op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

3.2 Uitwerking gebruik ZRM in beleidsstukken en werkinstructies

Feiten

Tijdens de interviews met medewerkers van de gemeente Nijmegen zijn uiteenlopende toelichtingen gegeven over de wijze waarop in de praktijk invulling wordt gegeven aan de ZRM. Enerzijds is aangegeven dat een brede intake wordt afgenomen om een integraal beeld te krijgen van de hulpvra(a)g(en) van de cliënt. Anderzijds is toegelicht dat de leefgebieden in het gesprek mondeling weliswaar (vrijwel) allemaal worden nagelopen maar dat als een leefgebied niet relevant is voor de hulpvraag er “nvt” wordt ingevuld.

⁹⁹ Verwerking van persoonsgegevens in het kader van de gemeentelijke taken ingevolge Jeugdwet en Wmo, Een privacynotitie voor de regio Nijmegen, p. 6, <http://www.stipnijmegen.nl/sociale-wijkteams>.

¹⁰⁰ Kamerstukken II, 2014/15, 34 191, nr. 8, p. 8. De Veegwet VWS 2015 (later Verzamelwet VWS 2016 genoemd) voorzag in wijziging van artikel 7.4.0 van de Jeugdwet waarin de verwerking van gegevens voor de toeleiding naar zorg is geregeld.

¹⁰¹ Beleidsvisie “Zorgvuldig en bewust; Gegevensverwerking en Privacy in een gedecentraliseerd sociaal domein,” van de minister van BZK, Kamerstukken II, 2013/14, 32 761, nr. 62, p. 32.

¹⁰² De gemeente Nijmegen heeft dit desgevraagd ook bevestigd tijdens de interviews OTP op 24 augustus 2016.

Ook is verklaard dat niet altijd alle leefgebieden ter sprake worden gebracht, bijvoorbeeld bij herhaalaanvragen. Dit is een afweging die de wijkteammedewerker tijdens het keukentafelgesprek maakt. Uitgangspunt voor de gemeente Nijmegen daarbij is de professionaliteit van de wijkteamleden.¹⁰³

Ook in antwoord op de vraag hoe de gemeente Nijmegen waarborgt dat er niet meer gegevens worden verwerkt dan noodzakelijk voor het doel waarvoor de gegevens worden gevraagd is tijdens het onderzoek ter plaatse door medewerkers van de gemeente aangegeven dat de gemeente Nijmegen vertrouwt op de professionaliteit van de wijkteamleden. De gemeente Nijmegen heeft daarover toegelicht dat is voorzien in een scholingsprogramma en werkprocessen en werkinstructies voor de wijkteams.¹⁰⁴ De gemeente Nijmegen heeft desgevraagd onder meer een link toegestuurd met informatie en formulieren over samenwerking met de sociale wijkteams voor Nijmeegse professionals in zorg en welzijn.¹⁰⁵ Deze link bevat onder meer het convenant gegevensuitwisseling sociale wijkteams gemeente Nijmegen en een privacynotitie.¹⁰⁶

In deze privacynotitie is opgenomen dat de Wbp bepaalt dat er niet méér gegevens mogen worden verwerkt dan noodzakelijk voor het betreffende doel. Het uitgangspunt is dat terughoudend wordt omgegaan met het verwerken van persoonsgegevens. Daarbij wordt opgemerkt dat de Wmo van gemeenten vraagt om breed te kijken als een burger zich meldt met een hulpvraag. De privacynotitie noemt triage als middel om te waarborgen dat dit niet leidt tot bovenmatige verwerking van persoonsgegevens. Door middel van triage moet onderscheid worden gemaakt tussen een enkelvoudige of meervoudige vraag, of complexe multiproblematiek. Aan de hand van de aard van de problematiek kan dan worden beoordeeld welke gegevensverwerking noodzakelijk is.

Daarnaast heeft de gemeente Nijmegen bij brief aan de AP van 28 juli 2016 desgevraagd aangegeven dat niet in alle gevallen alle leefgebieden worden uitgevraagd maar dat dit maatwerk is en afhankelijk is van de situatie en de behoefte van de cliënt.¹⁰⁷ Dit sluit aan bij de beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016 gemeente Nijmegen waarin staat: *“de vragenlijst wordt flexibel gebruikt in aansluiting op de situatie van de cliënt; welke leefgebieden in het gesprek aan bod komen, de volgorde en de toepassing.”*¹⁰⁸ En: *“De leefgebieden en voorbeelden die worden genoemd kunnen worden beschouwd als een checklist. In alle gevallen is met name de invulling van b t/m e afhankelijk van de situatie en de uitkomst van ‘mijn plan’.”*¹⁰⁹

De Handleiding WIZPortaal bevat daarentegen de instructie om voor elk leefgebied een cijfer in te vullen. *“Ook als je op gebieden geen zorgen hoort, is het de bedoeling om elk leefgebied te bespreken.”* en *“Probeer altijd een volledig beeld te krijgen van alle leefgebieden.”*¹¹⁰

¹⁰³ Interviews OTP 24 augustus 2016.

Dit volgt ook uit paragraaf 1.5 van de Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016 gemeente Nijmegen, Gmb. 2016, nr. 12553.

¹⁰⁴ Interviews OTP 24 augustus 2016.

¹⁰⁵ <http://www.stipnijmegen.nl/sociale-wijkteams>.

¹⁰⁶ Verwerking van persoonsgegevens in het kader van de gemeentelijke taken ingevolge Jeugdwet en Wmo, Een privacynotitie voor de regio Nijmegen, <http://www.stipnijmegen.nl/sociale-wijkteams>.

In deze notitie wordt overigens verschillende malen uitdrukkelijke toestemming van de burger als grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens in het sociaal domein genoemd. Onder verwijzing naar het eerder genoemde rapport van de AP over de rol van toestemming in het sociaal domein wijst het AP er nadrukkelijk nogmaals op dat toestemming doorgaans géén grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens in het sociaal domein is.

Dit klemte te meer omdat deze notitie als informatiebron beschikbaar is gemaakt voor (onder meer) wijkteammedewerkers.

¹⁰⁷ Brief gemeente Nijmegen aan de AP van 28 juli 2016.

¹⁰⁸ Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016 gemeente Nijmegen, paragraaf 1.5, Gmb. 2016, nr. 12553.

¹⁰⁹ Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016 gemeente Nijmegen, paragraaf 2.2.0, Gmb. 2016, nr. 12553.

¹¹⁰ Handleiding WIZ-portaal.

De link bevatte geen informatie over een scholingsprogramma van de wijkteams over het onderdeel privacy. De Gemeente Nijmegen heeft ook geen andere documenten met betrekking tot een scholingsprogramma verstrekt.

Beoordeling

Uit artikel 7 van de Wbp volgt dat persoonsgegevens worden verzameld voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden. Het doel waarvoor de gegevens worden verzameld mag niet zo vaag of ruim zijn dat zij bijvoorbeeld tijdens het verzamelproces geen kader kan bieden waaraan getoetst kan worden of de gegevens nodig zijn voor dat doel of niet.¹¹¹ Bovendien geldt dat er alleen sprake kan zijn van een gerechtvaardigd doel als is voldaan aan de vereisten van artikel 8 van de Wbp.¹¹²

Zoals in het juridisch kader is uiteen gezet geldt zowel voor de grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens in de Wbp, als voor de grondslagen genoemd in de Jeugdwet en de Wmo 2015 dat bij de toeleiding naar zorg alleen persoonsgegevens mogen worden verwerkt die *noodzakelijk* zijn voor dat doel.

Bovendien bepaalt artikel 11, eerste lid, van de Wbp dat persoonsgegevens slechts worden verwerkt voor zover zij, gelet op de doeleinden waarvoor zij worden verzameld niet bovenmatig zijn. De hoeveelheid en de soort gegevens die onderwerp van verwerking vormen zijn afhankelijk van het doel.¹¹³

Artikel 15 van de Wbp bepaalt vervolgens dat de verantwoordelijke zorg draagt voor de naleving van de verplichtingen, bedoeld in de artikelen 6 tot en met 12 en 14, tweede en vijfde lid, van de Wbp. Met andere woorden de gemeente Nijmegen dient er – onder meer – zorg voor te dragen dat wijkteams bij de toeleiding naar zorg op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet alleen die gegevens verwerken die noodzakelijk zijn voor dat doel.

De gemeente Nijmegen heeft ervoor gekozen de afweging of persoonsgegevens noodzakelijk zijn voor de toeleiding naar zorg toe te vertrouwen aan de professionals in het wijkteam.¹¹⁴ De gemeente dient – als verantwoordelijke voor deze gegevensverwerking - dan wel te borgen dat professionals voldoende geëquipeerd zijn om deze afweging conform de Wbp te maken.¹¹⁵ De gemeente is vrij in de wijze waarop zij hieraan invulling geeft. De gemeente Nijmegen heeft aangegeven hierin te voorzien door handreikingen, training en instructies.¹¹⁶

De door de gemeente Nijmegen overgelegde documenten bieden professionals echter onvoldoende handreikingen om de beoordeling van de noodzaak van het uitvragen van het functioneren per leefgebied te kunnen maken.¹¹⁷ Zo ontbreekt documentatie waarin nader is uitgewerkt dat bij toepassing van de ZRM in het WIZ-portaal alleen het functioneren van de cliënt hoeft te worden vastgelegd ten aanzien van de leefgebieden waar hij of zij een probleem ervaart. Ook is niet (zoveel mogelijk) geconcretiseerd welke

¹¹¹ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 79.

¹¹² Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 79.

¹¹³ Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 96.

¹¹⁴ Zie onder meer interviews OTP 24 augustus 2016 en paragraaf 1.5 van de Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016 gemeente Nijmegen.

¹¹⁵ Zie ook aanbeveling 5.5. van AP, de rol van toestemming in het sociaal domein, april 2016.

¹¹⁶ Interviews OTP 24 augustus 2016. Verwijzing naar <http://www.stipnijmegen.nl/sociale-wijkteams/documenten/>.

¹¹⁷ De gemeente Nijmegen heeft de handleiding WIZ-portaal overlegd en de link naar <http://www.stipnijmegen.nl/sociale-wijkteams/documenten/> waar onder meer de Privacynotitie en het privacyconvenant zijn opgenomen.

persoonsgegevens wel en niet voor de toeleiding naar zorg worden geregistreerd.¹¹⁸ Evenmin is daarin concreet gemaakt hoe het terughoudend omgaan met de registratie van persoonsgegevens zich verhoudt tot de brede intake en het verkrijgen van een integraal beeld van de situatie van de cliënt.¹¹⁹

In de privacynotitie is opgenomen dat terughoudend wordt omgegaan met het verwerken van persoonsgegevens en dat daartoe gebruik kan worden gemaakt van triage. Daarbij is echter niet uitgewerkt hoe professionals in de wijkteams daar in de praktijk handen en voeten aan kunnen geven, noch in het algemeen, noch specifiek bij het gebruik van de ZRM.

Tot slot merkt de AP op dat de instructie in de Handleiding WIZPortaal om voor elk leefgebied een score in te vullen in tegenspraak is met de beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016 gemeente Nijmegen.

De gemeente Nijmegen heeft ook niet anderszins blijk gegeven van middelen waarmee zij ervoor zorg draagt dat wijkteamleden het vereiste van doelbinding van artikel 7 van de Wbp, het noodzakelijkheidsvereiste zoals neergelegd in artikel 8 en de artikelen 5.1.1 Wmo 2015 en 7.4.0 Jeugdwet en het verbod op het verwerken van bovenmatige gegevens van artikel 11, eerste lid, Wbp naleven.

Zienswijze gemeente Nijmegen

De gemeente licht in haar zienswijze toe dat “casuïstiek in het sociaal domein, en daarmee ook de procedure van een keukentafelgesprek, zich vooraf moeilijk laat vastleggen in gedetailleerde werkinstructies. Om die reden heeft de gemeente Nijmegen altijd veel ruimte willen geven aan de individuele professional die met een hulpvraag van een cliënt aan de slag gaat. We onderschrijven uw kanttekening dat dit tot gevolg moet hebben dat de professional voldoende geëquipeerd moet zijn om binnen deze ruimte te kunnen opereren. Daar waar de AP een tegenstrijdigheid in beleid en handleidingen of werkinstructies signaleert, moet deze worden weggenomen. Daar waar duidelijkheid ontbreekt, moet deze er komen.”

De gemeente zegt de opmerkingen van de AP op dit punt ter harte te nemen. Dit betekent concreet dat: “- Als werkinstructie en beleid uniform zal worden uitgedragen dat bij toepassing van de zelfredzaamheidsmatrix alleen het functioneren van de cliënt moet worden vastgelegd ten aanzien van de leefgebieden waar hij of zij een probleem ervaart, of waar de professional problemen signaleert die meegenomen moeten worden in het bepalen van wat effectieve hulp en ondersteuning is.

- In werkinstructies en handleidingen zal worden geconcretiseerd welke persoonsgegevens wel en niet voor de toeleiding naar zorg worden geregistreerd.

- In instructies voor de professionals meer aandacht zal komen voor het vereiste van proportionaliteit in relatie tot het brede gesprek.”

Conclusie

Om aan de zorgplicht van artikel 15 van de Wbp jo. de hierboven genoemde eisen uit de artikelen 7, 8 en 11, eerste lid, Wbp alsmede de artikelen 5.1.1 Wmo 2015 en 7.4.0 Jeugdwet te voldoen is van belang dat de gemeente Nijmegen waarborgt dat professionals voldoende zijn geëquipeerd om de afweging of gegevens noodzakelijk zijn voor het doen van de intake conform de Wbp te kunnen maken. Daartoe is nodig dat

¹¹⁸ Zie ook paragraaf 4.4 van AP, de rol van toestemming in het sociaal domein, april 2016, waarin de AP oordeelt dat het gemeenten – waaronder de gemeente Nijmegen - ontbreekt aan concretisering van het algemeen juridisch kader voor de verwerking van persoonsgegevens naar de specifieke inrichting van de uitvoering van taken in het sociaal domein in de eigen gemeente en de daarbij behorende doelen, grondslagen en noodzakelijke verwerking van persoonsgegevens.

¹¹⁹ De ZRM is een hulpmiddel bij de brede uitvraag.

wordt uitgewerkt wat de toepassing van de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit voor de verwerking van persoonsgegevens voor de toeleiding naar voorzieningen in het sociaal domein betekent. In paragraaf 2.8 is uiteengezet hoe een dergelijke uitwerking kan worden opgesteld.

De AP begrijpt overigens dat er in het sociaal domein sprake is van maatwerk en dat het niet mogelijk is dit voor alle gevallen op voorhand uitputtend uit te schrijven welke gegevens noodzakelijk zijn. Algemene instructies met de strekking “niet meer gegevens verwerken dan noodzakelijk” of “houd je aan de Wbp”¹²⁰ zijn echter onvoldoende om te voldoen aan artikel 15 van de Wbp. Daarvoor is een meer concrete en specifieke op de situatie in Nijmegen toegespitste uitwerking noodzakelijk. De door de gemeente overlegde beleidsdocumenten en instructies voldoen hier niet aan. Noch heeft de gemeente Nijmegen op andere wijze voorzien in waarborgen waar mee zorg wordt gedragen dat bij de toeleiding naar zorg alleen noodzakelijke gegevens worden verwerkt.

De AP neemt kennis van het feit dat de gemeente voornemens is de werkinstructies op dit punt aan te passen. Tot het moment waarop de werkinstructies daadwerkelijk zijn opgesteld c.q. aangepast voldoet de gemeente Nijmegen echter niet aan artikel 15 van de Wbp.

3.3 Noodzaak registeren (alle) leefdomeinen ZRM

Feiten

Zoals onder 3.2 reeds is toegelicht heeft de gemeente Nijmegen aangegeven dat wordt getracht middels een brede intake een integraal beeld te krijgen van de hulpvra(a)g(en) van de cliënt maar dat dit niet betekent dat altijd alle leefgebieden ter sprake worden gebracht.¹²¹ De gemeente Nijmegen gaat voor deze afweging uit van de professionaliteit van de wijkteamleden.

De AP heeft tien dossiers bekeken waarin de ZRM is gebruikt om de behoeftebepaling van de cliënt in beeld te brengen. In vrijwel al deze dossiers was het merendeel van de leefdomeinen gescored en/of toegelicht.¹²²

Beoordeling

Vooropgesteld zij dat de hulpverlener het noodzakelijk *kan* achten om het functioneren van de cliënt op alle leefgebieden door te spreken teneinde een algemeen beeld van diens situatie te krijgen. Dit betekent echter niet dat het vastleggen van al deze informatie noodzakelijk is voor toeleiding naar de benodigde zorg.

In één van de onderzochte dossiers werd gevraagd om verlenging van de begeleiding die betrokkene al ontving. De instantie die in deze begeleiding voorziet had daartoe – samen met de aanvrager – al een plan van aanpak opgesteld. Toch was voor alle domeinen een 10 ingevuld terwijl geen toelichting was opgenomen.¹²³ De AP acht het registeren van de ZRM bovenop dit plan van aanpak niet noodzakelijk. De uitkomsten van de ZRM lijken namelijk niet te zijn gebruikt voor de beslissing tot het verlenen van (voorzetting van) de begeleiding (het scoren van een 10 op alle leefgebieden zou immers in tegenspraak

¹²⁰ Zoals besproken noemt de privacynotitie daarbij wel de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit, het uitgangspunt om terughoudend te zijn met de verwerking van gegevens en het gebruik van triage. Daarbij wordt echter niet uitgewerkt hoe de professional hier in de praktijk uitvoering aan kan geven.

¹²¹ Zie ook onder meer Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2016 gemeente Nijmegen, paragraaf 1.5 . Gmb. 2016, nr. 12553 en interviews OTP 24 augustus 2016.

¹²² In 2 dossiers waren 13 leefdomeinen gescored en/of toegelicht, in 1 dossier waren dat er 12, in 4 dossiers 11, in 2 dossiers waren 9 leefdomeinen gescored en/of toegelicht en in 1 geval waren dat er 3.

¹²³ Dossier nummer 5.

met de beslissing tot het toekennen van een voorziening zijn).

In een ander dossier wordt gevraagd om begeleiding na verhuizing uit een jeugdinstelling. Betrokkene wil graag ondersteuning bij het voorbereiden op een zelfstandige woonsituatie, het onderhouden van relaties en het ontwikkelen van zijn zelfredzaamheid. Bij het leefdoelgebied lichamelijke gezondheid wordt onder meer ingegaan op de jeugdpuistjes van betrokkene.¹²⁴ De AP ziet vooralsnog niet dat hiervoor een onderbouwing van de noodzaak voor het bepalen van ondersteuningsbehoefte is te geven.

Daarnaast waren er twee dossiers waarvan de noodzaak van het registreren van de ZRM in het geheel niet kan worden onderbouwd. Het betreft een dossier waarin de huisarts betrokkene had aangemeld voor een tijdelijke ophoging van individuele begeleiding. De ZRM is op 12 leefdoelgebieden gescoord maar niet toegelicht. De beslissing om de (tijdelijke ophoging van) de voorziening toe te kennen lijkt te zijn gebaseerd op hetgeen is opgenomen in de vraagverheldering voor het onderzoeksverslag. Hierin is beschreven wat de reden voor de tijdelijke ophoging is.¹²⁵

In een ander dossier is geconcludeerd dat betrokkene géén begeleiding van de gemeente nodig had. Betrokkene had aangegeven moeite te hebben met structuur, administratie en het uitvoeren van dagelijkse dingen. Betrokkene concludeerde daarbij zelf dat de oplossing daarvoor zat in begeleiding van zijn moeder (die hij daarvoor ook al kreeg). Toch zijn ten aanzien van deze betrokkene vrijwel alle leefdoelgebieden (kort) toegelicht. Daarbij zijn onder meer gegevens betreffende de gezondheid van betrokkene geregistreerd. De AP begrijpt dat een aantal zaken in het keukentafelgesprek mondeling aan de orde komen om te kunnen concluderen dat er geen aanvraag voor begeleiding van de gemeente nodig is. De AP acht het echter niet noodzakelijk dat al de gegevens over alle leefdoelgebieden worden geregistreerd (deze gegevens zijn immers niet noodzakelijk voor de toe- dan wel afwijzing van een voorziening).¹²⁶

Zienswijze Gemeente Nijmegen

De gemeente Nijmegen onderschrijft in haar zienswijze dat onderscheid moet worden gemaakt tussen het bespreekbaar maken enerzijds en het vastleggen van informatie anderzijds. Daarbij onderschrijft de gemeente ook dat alleen die domeinen dienen te worden ingevuld die relevant zijn voor de toeleiding naar zorg en ondersteuning. De gemeente merkt voorts op dat dit in handleidingen en instructies uniform zal worden uitgedragen zodat de individuele professional beter toegerust zijn om proportioneel te handelen waar het persoonsgegevens betreft.

Conclusie

In vier van de tien dossiers is ten aanzien van één of meer leefdoelgebieden niet duidelijk waarom het noodzakelijk was deze te registreren in het WIZPortaal. De AP is dan ook van oordeel dat deze verwerkingen niet voldoen aan de artikelen 7, 8 en 11, eerste lid, Wbp.

De AP heeft in geen van de 10 onderzochte dossiers een toelichting op het leefdoelgebied Justitie aangetroffen. Voor de goede orde merkt de AP op dat dit voor de toeleiding naar voorzieningen op grond van de Wmo 2015 ook niet is toegestaan. Zoals beschreven in het wettelijk kader voorzien de Wbp en de Wmo 2015 immers niet in een uitzondering voor gemeenten op het verbod op verwerking van andere bijzondere persoonsgegevens dan persoonsgegevens betreffende de gezondheid voor dit doel.

De AP neemt kennis van het feit dat de gemeente Nijmegen naar aanleiding van bovenstaande conclusies professionals beter wil toerusten. Daarmee komt de gemeente tegemoet aan de in 3.2 geconstateerde overtreding van artikel 15 van de Wbp.

¹²⁴ Dossier nummer 7.

¹²⁵ Dossier 8.

¹²⁶ Dossier 10.

Voor de beëindiging van de hierboven genoemde overtreding van de artikelen 7, 8 en 11, eerste lid, Wbp, is echter noodzakelijk dat de gemeente de betreffende gegevens vernietigt.

3.4 Noodzaak registreren scores ZRM

Feite

Zoals eerder toegelicht heeft de AP tijdens het onderzoek tien dossiers ingezien. Daarbij heeft de AP geconstateerd dat in zes van de tien dossiers elf of meer van de dertien leefgebieden zijn gescoord.¹²⁷ Ook voor die leefgebieden waar de cliënt geen problemen ervaart wordt een score gegeven.

Tijdens het onderzoek ter plaatse is door de gemeente Nijmegen verklaard dat het de bedoeling is dat de scores altijd worden ingevuld maar dat bij een hoge score de hulpvraag niet verder wordt uitgewerkt aan de hand van acties en doelen.¹²⁸

Beoordeling

Met de voor de hulpvraag noodzakelijke schriftelijke toelichting per (relevant) leefgebied kan op een genuanceerde wijze inzichtelijk worden gemaakt welke problemen de cliënt ervaart en welke hulp hij of zij nodig heeft.

Het toevoegen van een score per leefgebied geeft geen extra relevante informatie. Zij geeft immers geen informatie over de situatie van de cliënt en diens benodigde hulp terwijl dat de informatie is die noodzakelijk is voor de toeleiding naar zorg. Voorts is niet inzichtelijk hoe tot de score is gekomen en kan dus niet worden vastgesteld of deze adequaat is. Uit het dossieronderzoek blijkt bijvoorbeeld dat soms hoge scores worden gegeven met toelichting maar ook lage scores zonder toelichting. Ook lijken de scores niet leidend te zijn voor het al dan niet toekennen van een voorziening. Er lijkt geen beleid te zijn ten aanzien van wanneer er wel en niet met scores wordt gewerkt, wat dan het doel van de scores is en waarom de scores noodzakelijk zijn (en dus voldoen aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit). Het vorenstaande brengt bovendien het risico met zich dat de scores een stigmatiserend effect hebben, terwijl zij niet (in alle gevallen) zijn onderbouwd.

Zienswijze gemeente Nijmegen

De gemeente Nijmegen heeft toegelicht dat de problematiek van een cliënt niet alleen wordt bepaald door de hulpvraag die hij of zij heeft. Daarbij benadrukt de gemeente: *“De professional kan ook zaken signaleren tijdens het keukentafelgesprek. Vanaf dat moment kan het probleem ook bepaald worden door het probleembesef, of juist het ontbreken daarvan, bij de cliënt. Dit is informatie die relevant, zelfs noodzakelijk, is voor het bepalen van het adequate ondersteuningsaanbod. In zoverre delen wij dus niet de opmerking op pagina 34 van uw voorlopig rapport dat het vastleggen van de score naar zijn aard al disproportioneel is. Wij kunnen ons daar wel in vinden, daar waar het de score betreft op leefgebieden waar geen problemen spelen. Op dat punt zal de uitvoering en zullen de instructies worden aangescherpt.*

Alleen de scores op de leefgebieden waar de hulpvraag op ziet of waar de professional problemen signaleert die relevant zijn voor het ondersteuningsaanbod, zullen worden vastgelegd. Gelet op de breedte van het keukentafelgesprek zullen alle leefgebieden in de gespreksfase wel aan bod komen en beoordeeld worden. Ook hier maken we dus het onderscheid tussen de rol in het gesprek en het vervolgens vastleggen.”

¹²⁷ In 2 dossiers waren 13 leefdomeinen gescoord en/of toegelicht, in 1 dossier waren dat er 12, in 4 dossiers 11, in 2 dossiers waren 9 leefdomeinen gescoord en/of toegelicht en in 1 geval waren dat er 3.

¹²⁸ Interviews OTP 24 augustus 2016.

Conclusie

De AP is van oordeel dat het geven van scores per leefgebied niet voldoet aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit omdat met minder persoonsgegevens kan worden volstaan bij het inzichtelijk maken van de hulpvraag van de cliënt en de toeleiding naar zorg. De beslissing tot het al dan niet toekennen van een voorziening lijkt namelijk gebaseerd te worden op de toelichting op de leefdomeinen en niet (mede) op de scores, de scores hebben geen toegevoegde waarde en de juistheid ervan kan niet worden vastgesteld.

Dat neemt overigens niet weg dat – zoals de gemeente Nijmegen in haar zienswijze ook aangeeft – andere leefgebieden ter sprake kunnen komen en dat dit gesprek aanleiding kan zijn voor het uitbreiden / aanpassen van de hulpvraag. Uit de zienswijze van de gemeente volgt niet waarom het in dat kader tevens nodig is om scores te registreren. Noch is anderszins gebleken dat de scores, naast het bespreken van de leefdomeinen, noodzakelijk zijn voor de beslissing tot het al dan niet toekennen van een voorziening.

De gemeente Nijmegen beëindigt de overtreding voor wat betreft de leefgebieden waar geen problemen spelen. Zoals hierboven toegelicht geldt óók voor de overige leefgebieden dat het registreren van scores op zichzelf bovenmatig is. Daarmee handelt de gemeente Nijmegen in strijd met artikel 11, tweede lid, van de Wbp. Ook is deze verwerking in strijd met het noodzakelijkheidsvereiste zoals opgenomen in artikel 8 van de Wbp en de uitzonderingen op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens in artikel 16 van de Wbp, alsmede de artikelen 7.4.0 van de Jeugdwet en artikel 5.1.1 van de Wmo 2015.

3.5 Opnemen externe documenten in WIZ-portaal

Feiten

Bij één van de door de AP onderzochte dossiers zijn in het WIZ-portaal meerdere losse documenten opgenomen waarin de gezondheidstoestand van de cliënt uitgebreid wordt beschreven en wordt aangegeven welke medicatie de cliënt gebruikt.¹²⁹ Het gaat daarbij ook om (zeer gevoelige) medische documenten zoals een brief van de huisarts, een verklaring van een ziekenhuisarts en een medische diagnose. De cliënt wil graag verlenging van begeleiding.¹³⁰

Beoordeling

Om te kunnen beoordelen welke vorm van hulp de cliënt wenst en nodig heeft en hem of haar naar deze hulp toe te leiden, kan het nodig zijn om persoonsgegevens betreffende de gezondheid te verwerken. De mogelijkheid om losse documenten in het WIZ-portaal op te nemen naast de informatie over het functioneren van de cliënt per leefgebied brengt echter als risico met zich dat er bovenmatig persoonsgegevens worden verwerkt. Daarbij verdient opmerking dat deze documenten voor een ander doel kunnen zijn opgesteld dan voor de toeleiding naar zorg.

In het onderzochte dossier had met minder persoonsgegevens (betreffende de gezondheid) kunnen worden volstaan. Om te kunnen beoordelen of begeleiding de juiste vorm van zorg voor de cliënt is en de toeleiding te regelen, hoeft immers alleen in globale zin het functioneren van de cliënt inzichtelijk te worden gemaakt. Indien de begeleider aanvullende gegevens nodig heeft voor de daadwerkelijke hulpverlening, kunnen die door de cliënt op een later moment rechtstreeks aan de begeleider of

¹²⁹ Dossier nummer 6.

¹³⁰ 'Begeleiding' is praktische en sociale hulp in het dagelijks leven. Een persoonlijk begeleider of coach helpt mensen om zelfstandig te (blijven) leven.

zorgverlener worden verstrekt. Tevens verdient opmerking dat het gaat om een aanvraag van verlenging van begeleiding. Dit maakt dat alleen de veranderingen ten opzichte van de eerdere situatie hoeven te worden geregistreerd.¹³¹

Voor de goede orde wijst de AP erop dat voor de vraag of gegevens noodzakelijk c.q. bovenmatig zijn niet relevant is of de gemeente deze gegevens van betrokkene heeft gevraagd of dat betrokkene deze gegevens uit eigen beweging heeft verstrekt.

Zienswijze gemeente Nijmegen

De gemeente Nijmegen heeft laten weten dat de betreffende documenten uit het dossier worden verwijderd.

Daarnaast zullen werkinstructies en handleidingen worden aangescherpt door vast te leggen dat externe documenten alleen mogen worden opgenomen als dit noodzakelijk is voor de toeleiding naar zorg en ondersteuning.

Conclusie

De gemeente Nijmegen heeft de overtreding beëindigd door de betreffende gegevens te vernietigen. Daarnaast heeft de gemeente maatregelen getroffen om het risico op niet noodzakelijke gegevensverwerking op dit punt verder te beperken.

4. Conclusie

De AP is van oordeel dat de verwerking van persoonsgegevens met behulp van de ZRM door de gemeente Nijmegen niet voldoet aan de zorgplicht van artikel 15 van de Wbp. Tevens is er ten aanzien van de verwerking van (bijzondere) persoonsgegevens die niet noodzakelijk zijn voor de toeleiding naar zorg op grond van de Jeugdwet en/of de Wmo 2015 sprake van strijd met het vereiste van doelbinding van artikel 7 van de Wbp en het verbod op het bovenmatig verwerken van gegevens van artikel 11, eerste lid, Wbp. Ook ontbreekt bij het verwerken van niet noodzakelijke (bijzondere) persoonsgegevens een uitzondering op het verbod op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens van artikel 16 van de Wbp en een grondslag in artikel 8 Wbp dan wel de artikelen 7.4.0 van de Jeugdwet en 5.1.1 van de Wmo 2015. Daarnaast is er géén uitzondering in de Wbp of de Wmo 2015 voor het verwerken van strafrechtelijke gegevens voor de toeleiding naar zorg op grond van de Wmo 2015. Het verwerken van strafrechtelijke gegevens ten behoeve van het domein “Justitie” van de ZRM is voor de Wmo 2015 dan ook niet toegestaan.¹³²

Aldus wordt geresumeerd dat:

- Hoewel de gemeente Nijmegen voornemens is haar werkinstructies aan te passen is op dit moment in beleidsdocumenten en werkinstructies onvoldoende concreet uitgewerkt welke persoonsgegevens het wijkteam mag verwerken bij de toeleiding naar zorg, dat het functioneren van de cliënt alleen wordt geregistreerd ten aanzien van de gebieden waar hij problemen ervaart en waarvoor hij hulp behoeft en dat de professional voldoende is geëquipeerd om de beoordeling van de noodzaak van het registreren van gegevens te kunnen maken;

¹³¹ Dit kan anders zijn wanneer de benodigde gegevens over de eerdere toekenning van begeleiding niet in het WIZ-portaal beschikbaar zijn omdat ten tijde van de eerdere toekenning nog niet met dit systeem werd gewerkt.

¹³² De AP heeft in de tien onderzochte dossiers geen strafrechtelijke gegevens aangetroffen. Het leefdomein Justitie maakt echter wel deel uit van de ZRM, óók voor de intake voor de Wmo 2015.

AUTORITEIT PERSOONSgegevens

- In een aantal dossiers zijn leefdoelgebieden zijn geregistreerd terwijl daarvoor geen noodzaak was. Daarmee is niet voldaan aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit;
- Het geven van scores per leefgebied niet voldoet aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit omdat met minder persoonsgegevens kan worden volstaan bij het inzichtelijk maken van de hulpvraag van de cliënt en de toeleiding naar zorg;
- Het opnemen van losse documenten in bijvoorbeeld het Wiz-portaal het risico meebrengt op niet noodzakelijke en bovenmatige verwerking van persoonsgegevens. De gemeente Nijmegen zal de werkinstructies daartoe aanscherpen.
- In één van de dossiers waren daadwerkelijk losse documenten zijn aangetroffen die niet noodzakelijke c.q. bovenmatige (en bovendien zeer gevoelige) gegevens bevatten. De betreffende gegevens zijn inmiddels vernietigd.

Contactgegevens

Bezoekadres

(alleen volgens afspraak)
Bezuidenhoutseweg 30
2594 AV DEN HAAG

Let op: bij bezoek aan de Autoriteit Persoonsgegevens moet u een geldig identiteitsbewijs laten zien.

Postadres

Postbus 93374
2509 AJ DEN HAAG

Telefonisch spreekuur

Op onze website autoriteitpersoonsgegevens.nl vindt u informatie en antwoorden op vragen over de bescherming van persoonsgegevens. Heeft u op deze website geen antwoord op uw vraag gevonden? Dan kunt u contact opnemen met de publieksvoorlichters van de Autoriteit Persoonsgegevens tijdens het telefonisch spreekuur via telefoonnummer 0900-2001 201. De publieksvoorlichters zijn bereikbaar op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag van 10.00 tot 12.00 uur. (5 cent per minuut, plus de kosten voor het gebruik van uw mobiele of vaste telefoon).

Persvoorlichting

Journalisten en redacteurs kunnen met vragen terecht bij de woordvoerders van de Autoriteit Persoonsgegevens via telefoonnummer 070-8888 555.

Zakelijke relaties

Bent u een zakelijke relatie van de Autoriteit Persoonsgegevens, zoals een leverancier, dan kunt u ons telefonisch bereiken via telefoonnummer 070-8888 500.

Over de Autoriteit Persoonsgegevens

Iedereen heeft recht op een zorgvuldige omgang met zijn persoonsgegevens. De Autoriteit Persoonsgegevens houdt toezicht op de naleving van de wettelijke regels voor bescherming van persoonsgegevens en adviseert over nieuwe regelgeving.